

**ՊԱՂԱՅԻ. «ՖԼԱՅՏՈՒՊԱՅ»-Ի
ԹՈՒՉՔԻ ԱՌՆՉՈՒՄԸ
ՄԻՋԱԴԷՊԸ ԻՐԱՆԸ
ԿԱՄ ՇՐՋԱՆԻ ԱՅԼ ԵՐԿԻՐՆԵՐԸ
ՄԵՂԱԴՐԵԼՈՒ ԾՐԱԳՐՈՒՄԸ
ԱՆՅԱՋՈՂ ՓՈՐՁ ԷՐ»**

Իրանի արտաքին գործոց նախարարության բանբեր Իսմայիլ Պաղայի յայտարարած է, որ Իրանին որոշ գործողություններ ծրագրելու յանցանքով կը մեղադրեն բացառապէս այն յայտարարութիւններուն հիմամբ, զորս կարելի չէ ստուգել:

«Օրինակ՝ Ֆէյրֆորտի օդուժի ռազմակայանին հետ կապուած, որ Միացեալ Նահանգները օգտագործած են Իրանի դէմ յարծակումներ կատարելու համար: Կամ «Ֆլայտուպայ»-ի թռիչքի պարագային:

«Կը կարծեմ, թէ նոյնիսկ նախադպրոցական տարիքի երեխաները հասկցան, թէ որքան անիկա անփոյթ ծրագրուած էր՝ անապահովութեան զգացում ստեղծելու եւ Իրանը կամ այլ դերակատարներ մեղադրելու նպատակով», ըսած է Պաղայի:

**ՔՈՊԱԿԻԾԷ. «ՉԵՆՔ ԿԱՐԾԵՐ,
ՈՐ ԹՐԻՓՓ-Ը ԿՐՆԱՅ ԷԱԿԱՆ
ԽՆԴԻՐՆԵՐ ՍՏԵՂԾԷԼ
ՎՐԱՍՏԱՆԷՆ ԱՆՅՈՂ ԱՒԱՂԱԿԱՆ
ԵՐԹՈՒՂԻՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ»**

Չենք կարծեր, որ ԹՐԻՓՓ-ը կրնայ Էական խընդիրներ ստեղծել Վրաստանէն անցնող աւանդական երթուղիներուն համար: Այս մասին յայտարարած է Վրաստանի վարչապետ Իրաքլի Քոպախիժէ:

«Չենք կարծեր, որ ԹՐԻՓՓ երթուղին կամ որեւէ այլ երթուղի կրնայ Էական խնդիր ստեղծել Վրաստանէն անցնող երթուղիներու համար: Անիկա կը վերաբերի նաեւ Անակլիային», նշած է Քոպախիժէ:

Անոր համաձայն, Միջին միջանցքով բեռնափոխադրումներու ծաւալը 2020 թուականէն ի վեր աճած է եօթը անգամով, որուն հետեւանքով յառաջացած է նոր ենթակառոյցներու եւ երթուղիներու բազմազանացման անհրաժեշտութիւն:

«Միջին միջանցքով բեռնափոխադրումներու ծաւալը զգալիօրէն աճած է, այնքան, որ առարկայական անհրաժեշտութիւն յառաջացած է բազմազանեցնելու երթուղիները: Մենք չենք կարծեր, որ ԹՐԻՓՓ երթուղի կամ որեւէ այլ երթուղի կրնայ Էական խնդիրներ ստեղծել Վրաստանէն անցնող աւանդական երթուղիներուն համար»:

Անդրադառնալով Ազրպէյճանի եւ Հայաստանի հետ յարաբերութիւններուն՝ Քոպախիժէ յայտարարած է. «Մենք թէ՛ Ազրպէյճանի, թէ՛ Հայաստանի հետ բարեկամական յարաբերութիւններ ունինք»:

«Երկու պետութիւններուն հետ ալ անհրաժեշտ է իրականացնել սահմաններու սահմանազատում-սահմանագծում, եւ այս ուղղութեամբ աշխատանքը հետագային եւս պիտի շարունակուի՝ բարեկամական մթնոլորտի մէջ», նշած է Վրաստանի վարչապետը:

**ԹՐԱՄՓ. «ԻՐԱՆԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ
ՈՐՈՇՈՒՄ ՄԸ ՊԻՏԻ ՏԱՄ»**

Միացեալ Նահանգներու նախագահ Տանըլտ Թրամփ յայտնեց. «Իրան հիւլեական զէնքին վերաբերեալ բազմաթիւ ծրագիրներէ հրաժարեցաւ, եւ անոր վերաբերեալ որոշում մը պիտի տամ»:

«Յաջողեցանք զիները նուազեցնել, քարիւղի զիները ներկայիս կը նուազին», ըսաւ ան:

Իրանի արտաքին գործոց նախարար Ապպաս Արաղչի յայտնեց, որ Թեհրան դիւանագիտական լուծումներ գտնելու նկատմամբ նոյնքան լուրջ է, որքան ինքզինք պաշտպանելու նկատմամբ:

Ան նշեց, որ Հորմուզի նեղուցը եօթը օրէն ամբողջութեամբ պիտի վերաբացուի, եթէ իրանեան պայմանները ընդունուին, եւ թշնամական ջալլերը

շնչուին:

Արաղչի յայտնեց, որ ՄԱԿ-ի Ընդհանոր ժողովի ընթացքին ներկայացուց եօթը օրերու վրայ երկարող ծրագիր մը, որուն նպատակը տարակարծութիւնները կարգաւորելն ու Միացեալ Նահանգներու հետ ընթացող բախումներուն վերջ տալն է:

Ան ընդգծեց, որ իր երկիրը ամբողջովին պատրաստ է դիւանագիտութեան ծամբով արդար լուծումի հասնելու:

Արաղչի շեշտեց, որ Իրան շատ աւելի ուժեղ կերպով պիտի հակադարձէ, եթէ որեւէ զինուորական յարձակում տեղի ունենայ՝ աւելցնելով, որ պատրաստ է որեւէ նոր յարձակումի «աւելի քանդիչ» պատասխան տալու:

Իրանեան դիւանագիտութեան

Շար.ը՝ էջ 8

ԸՍՏ «ԱՔՍԻՈՍ»-Ի

**ՌԻԱՏ ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ՕՐԵՐՈՒՆ ՀՈՒՄԻՆԵՐՈՒՆ
ԴԷՄ ԼԱՅՆԱԾԱԽԱԼ ՀԱԿԱՅԱՐՁԱԿՈՒՄ
ԿԸ ԾՐԱԳՐԷ, ԵՒ ՌԻԱՇԻՆԿԹԸՆ 2-ԲԴ ԱՆԳԱՄ
ԸԼԼԱԼՈՎ ԿԸ ՄԵՐԺԷ ՄԱՍՆԱԿՅԻԼ**

Սեւտական Արաբիան եւ եմէնեան կառավարական ուժերը յառաջիկայ օրերուն հուսիներուն դէմ լայնածաւալ յարձակումի մը շղթայագերծումը կը ծրագրեն՝ փորձելով զանոնք հեռացնել Կարմիր ծովու Պապ Մանստեպ նեղուցին վերահսկող ծովեզերեայ շրջանէն: Այս մասին «Աքսիոս»-ին յայտնած են երկու ամերիկացի պաշտօնատարներ:

Միացեալ Նահանգներ քանի մը շաբթուան ընթացքին երկրորդ անգամ ըլլալով մերժած է գործողութեան մասնակցելու եւ օդային հարուածներ հասցնելու սեւտական խնդրանք մը,

սակայն ամերիկացի պաշտօնատարները յայտնած են, որ այս դիրքորոշումը կրնայ փոխուիլ, եթէ գործողութիւնը խնդիրներ դիմագրաւէ:

Ամերիկացի պաշտօնատար մը ամերիկեան կայքին ըսած է, թէ սեւտցիները շաբաթներէ ի վեր գործողութեան կը պատրաստուին, եւ սեւտական ղեկավարութիւնը օրեր առաջ հաւանութիւն տուած է ծրագիրին, որուն պիտի մասնակցին եմէնեան կառավարութեան համակիր ցամաքային ուժեր՝ սեւտական օդային ծածկոյթով:

Շար.ը՝ էջ 2

**ՄԵՏՎԵՏԵՒ. «ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԿՐՆԱՅ
ԵՐԿՐՈՐԴ ՈՒՔՐԱՆԻԱ ԴԱՌՆԱԼ»**

Քաղաքականութեան ուղղուածութիւնը, որ Հայաստանի ներկայ ղեկավարութիւնը ընտրած է, ոչ մէկ լաւ բան պիտի բերէ: ԹԱՍՍ կը հաղորդէ, որ այս մասին յայտարարած է Ռուսիոյ Անվտանգութեան խորհուրդի փոխնախագահ Տիմօրի Մետվետեւ՝ Իրանի պետական պատկերասփիւռի կայանին հետ հարցազրոյցի ընթացքին:

«Ամէնէն սարսափելին, որ կրնայ հանրապետութեան պատահիլ, նոր Ուքրանիոյ վերածուիլն է», ըսած է Ռուսիոյ նախկին նախագահը:

Մետվետեւի համաձայն, Ռուսիոյ եւ Հայաստանի յարաբերութիւնները ներ-

կայիս ամրութեան փորձութենէ կ'անցնին:

**ԼԻԼԻԹ ԳԱԼՍԵԱՆ
ՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՄՈՒԹԻՒՆ
ԿԸ ՅԱՅՏՆԷ ԱՆՁԱՄԲ ՄԵԿՆԵԼՈՒ
ՊԱՔՈՒ՝ ՄԱՐԴԱՍԻՐԱԿԱՆ
ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԵԱՐ**

ՀՅԴ Բիւրոյի անդամ, Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային ժողովին Մարդու իրաւունքներու պաշտպանութեան եւ հանրային հարցերու մնայուն յանձնախումբի նախագահ Լիլիթ Գալստեան ԵԱՀԿ Խորհրդարանական վեհաժողովի աշխատային նըստաշրջանին ընդառաջ հրատապ մարդասիրական դիմում-նամակով մը դիմած է ԵԱՀԿ Խորհրդարանական վեհաժողով՝ Պաքու մարդասիրական այցելութիւն կազմակերպելու պահանջով:

Գալստեան կը նշէ, որ այս առաքելութիւնը ամբողջութեամբ համահունչ է խաղաղութեան համագործակցութիւնը խրախուսող, հակամարտութիւններու խաղաղ կարգաւորմանն ուղղուած, ռազմագերիներու եւ այլ պահուող անձերու վիճակի եւ իրաւունքներու նկատմամբ ԵԱՀԿ Խորհրդարանական վեհաժողովի պաշտպանական սկզբունքներուն:

Ստորեւ կը ներկայացնենք Լիլիթ Գալստեանի դիմումին հայերէն թարգմանութիւնը.

30 սեպտեմբեր 2026

ՊՐ. ՓԵՐԷ ԽՈՒՍ ՓՈՆՍ ՍԱՄՓԻԵԹՐՕ
ԵԱՀԿ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ՎԵՃԱԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ՊՐ. ՈՂՊԵՐԹՕ ՄՈՆԹԵԼԼԱ
ԵԱՀԿ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ՎԵՃԱԺՈՂՈՎԻ

ԳԼԽԱՊՈՐ ԶԱՐՏՈՐԱՐ

ՊՐ. ԼՈՒԻՍ ՄԻԿԵԼ ՏԱ ԿՐԱՍԱ ՆՈՒՆԵՐ
ՀԱՐԱՄԱՅԻՆ ԿՐԿԱՍՈՒ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ՅԱՏՈՎԻ
ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ

ՊՐ. ՄՓԱՆՁՈՒ ՊԱՄԵՆԿԱ
ԺՈՂՈՎՐԿԱԿՈՒԹԵԱՆ, ՍԱՐՈՒ ԻՐԱՒՈՒՆԵՐԻ ԵՒ ՄԱՐԱՍԻՐԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐԻ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՉԵԿՈՒՑՈՐ

Յարգելի՛ պարոնայք,
Ձեզ եմ դիմում որպէս ԵԱՀԿ Խորհրդարանական վեհաժողովում Հայաստանի Հանրապետութեան պատուիրակութեան անդամ եւ Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային ժողովի Մարդու իրաւունքների պաշտպանութեան եւ հանրային հարցերի մընտական յանձնաժողովի նախագահ՝ հրատապ մարդասիրական դիմումով:

Յարգանքով՝

ԼԻԼԻԹ ԳԱԼՍԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ՄԱՐԴՈՒ

ԻՐԱՒՈՒՆԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԵՒ ՀԱՐԱՄԱՅԻՆ ՀԱՐՑԵՐԻ ՄՇԱԿԱՆ

ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱԳԱՀ,

ԵԱՀԿ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ՎԵՃԱԺՈՂՈՎԻ

ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԱՆԴԱՄ

Շար.ը՝ էջ 8

**ԸՍՏ ԴԱԻԹ ԲԱԲԱՅԵԱՆԻ՝
ԵՐԵՔ ՀԱՅ ԳԵՐԻՆԵՐՈՒ
ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐ ԴԻՄԱԾ
ԵՆ ԱԶՐՊԷՅՃԱՆԻ
ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Արցախի Հանրապետութեան արտաքին գործոց նախկին նախարար Դաւիթ Բաբայեան ուղերձ յղած է Պաքուի բանտէն՝ դիտել տալով, որ վերջին 10-12 օրուան ընթացքին երկու կարեւոր բան տեղի ունեցած է իրենց դատավարութեան վերաբերող:

«Նիւուզ»-ը կը յայտնէ, որ Բաբայեան յատկապէս նշած է.

Շար.ը՝ էջ 8

ՊԱՄԻԼ «ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԱՐԱԿԱՐԾՈՒԹԻՒՆԸ ԶԻ ԿՐՆԱՐ ՈՒՐԻՇՆԵՐՈՒ ԶՈՀՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ՆՍԵՄԱՅՄԱՆ ՎԵՐԱԾՈՒԻԼ»

Ազգային ազատ հոսանք կուսակցության ղեկավար, երեսփոխան Ժպարան Պասիլ յայտնեց, որ քաղաքական տարակարծությունը չի կրնար ուրիշնեցրու գոհողություններու եւ նահատակութեան նսեմացման վերածուիլ՝ շեշտելով, որ անհրաժեշտ է տարակարծութեան սահման ղնել, երբ հայրենիքի ու հասարակութեան շահը կը վտանգուի։

«Երեկ տեղ մըն էի, ուր մարդոց կ'ըսէի, թէ անոնց հետ քաղաքական կարգ մը հարցերու մէջ համաւմիտ ենք, իսկ այլ հարցերու մէջ՝ ոչ։ Եւ եթէ քաղաքացիներ են եւ հայրենիքի մէջ մեզի գործընկերներ, որոնց հետ կ'ապրինք, ինչպէ՛ս կրնանք մտածել զանոնք եւ անոնց գոհաբերութիւնները կամ նահատակութիւնները ծաղրելու մասին», ըսաւ Պասիլ։

«Թեթեւամտութիւն է մտածել, որ հոսանքը կըր-նայ նսեմացնել այս մարդոց գոհաբերութիւնները եւ զանոնք չգնահատել, չպատուել ու չյարգել զանոնք, ինչպէս նաեւ քաղաքականութեան եւ ժողովրդակա-նութեան մէջ զին վճարել, որպէսզի իր երկրի ժողո-վուրդը արտաքին յարձակումի գոհ չձգէ», յայտնեց ան։

«Անոնց ըսի, թէ այն, ինչ որ կ'ապրիք, քիչ բան չէ, աստիկա մեծ է, ոչ միայն ձեր վրայ, այլ նաեւ երկրին վրայ, եւ յառաջիկայ տարիներուն համար, որովհե-տեւ միայն տուն մը չի քանդուիր կամ հարաւային Լիբանանի զաւակը չի տեղահանուիր, այլեւ բոլորս մեր հայրենիքին հետ կը քանդուիք», աւելցուց Պա-սիլ։

Ան ըսաւ, որ իրեն պատասխանած է. «Մենք իր-րեւ նահատակ մահանալու համար ծաննք»՝ նշելով. «Որքան մեծ է այն մարդը, որ այսպէս կը մտածէ, եւ դատի մը համար կը նահատակուի»։

Անդրադառնալով համաներման օրէնքին՝ Պասիլ ըսաւ. «Երբ համաներման օրէնքը կը մերժենք, աստիկա կ'ընենք ոչ թէ որովհետեւ անիրաւուած մը կ'արդարացնել, այլ կ'արդարացնել բոլոր մեղաւոր-ները, ներառեալ անոնք, որոնք զինուոր մը կամ սպայ մը սպանած են, եւ անոնք, որոնք անոր սպանութիւնը կը նսեմացնեն։ Երբ անոնք արդա-րացուին, մենք կարծես կ'ընենք, որ այս անարդա-րութիւնն ու այս նահատակութիւնը ոչ մէկ արժեք կամ իմաստ ունի»։

ՌԻԱՏ ՅԱՌԱԶԻԿԱՅ ...

Շարունակուած Ա. Էշէն

Ամերիկացի պաշտօնատարը նշած է, որ Սեւտա-կան Արաբիոյ պաշտպանութեան նախարար Խալետ Պըն Սալման հինգշաբթի օր հեռածայնած է Միաց-եալ Նահանգներու պատերազմի նախարար Փիթ Զեկսթըին՝ զինք տեղեակ պահելու համար սպասուող գործողութենէն, եւ անգամ մը եւս հուսիներուն պատկանող թիրախներու դէմ ամերիկեան օդային հարուածներ խնդրած է։

Ամերիկացի պաշտօնատարը ընդգծած է, որ Միացեալ Նահանգները «ներկայիս զինուորական ուղղակի գործողութիւն մը պիտի չկատարեն»։ «Աքսիոս»-ը իրշէցնէ, թէ Միացեալ Նահանգներու նախագահ Տանըլտ Թրամփ անցեալ շաբաթ հուսի-ներուն հարուածելու հրաման արձակելու մօտ էր, երբ Սեւտական Արաբիոյ գահաժառանգ Մոհամետ Պըն Սալման իրմէ այդ մէկը խնդրեց, սակայն ի վեր-ջոյ որոշեց ետ կանգնիլ։

Թրամփ ինքզինք կը գտնէ իր դաշնակիցին ու բա-րեկամին՝ Մոհամետ Պըն Սալմանին օգնելու փա-կաքին, եւ Միջին Արեւելքի մէջ նոր ճակատի մէջ ներքաշուելէ խուսափելու ընտրանքին միջեւ։

Ամերիկացի պաշտօնատարներ «Աքսիոս»-ին յայտնեցին, որ ամերիկեան բանակը Սեւտական Արաբիոյ, կռիւին ուղղակի կերպով մասնակցելէն բացի, ամէն բանի մէջ, մասնաւորաբար հետախու-զական տեղեկութիւններու եւ թիրախներու ճշդման տուեալներու տրամադրման մէջ կ'օգնէ։

Պաշտօնատարը նշեց, որ ամերիկեան բանակը անցեալ երկու շաբաթներուն ընթացքին Սեւտական Արաբիոյ տրամադրած է աւելի քան 200 հուսիական թիրախներու տուեալներ՝ աւելցնելով, որ այդ հար-ւածները հուսիներուն վրայ ճնշումը շատ աւելի աւել-ցուցած են։

Եմէնի մէջ նախագահական խորհուրդի նախա-գահ Ռաշաւտ Ալէմի երէկ «Եմէնի միացեալ հողերուն վերադարձնալու եւ պետութեան ու անոր հաստա-ւութիւններուն իշխանութեան տարածման համար զինուորական գործողութիւններու սկիզբը» յայտա-րարեց։

«Հուսիներու խմբաւորման ոտնձգութիւններու դիմակմման մէջ մեր պատասխանատուութեան տեր պիտի կանգնիք», նշեց ան։

Միւս կողմէ, չորս աղբիւրներ ԱՖՓ լրատու գոր-ծակալութեան յայտնեցին, որ հուսիները կտրած են Եմէնի հարաւ-արեմուտքը գտնուող Թաազ քաղաք տանող գլխաւոր ճամբայ մը՝ նշելով, որ անոնք այժմ քաղաքը պաշարած են։

• «ՄՈՒՏՈՒՆ». «Միացեալ Նահանգներու ելեմուտքի նախարարի այդ ցանցերու, նե-րառեալ Իրանի «Սատիրաթ» դրամատան աշխատակներու խափանման քայլերու որդեգրման անհրաժեշտութեան մասին լի-բանանեան պատուիրակութեան հետ խիստ խօսիլը կարելի է միայն Իրանը ելեմ-տական գետնի վրայ մեկուսացնելու հետըզ-հետէ աճ արձանագրող արշաւին մէկ մասը նկատելի»։

• ԱՂԲԻՒՆԵՐ մը «Շարք Աուսաթ» օրաթեր-թին. «Շրջագծային համաձայնութիւնը երբե կողմերէ՝ Լիբանանէն, Ամերիկայէն ու Իսրայելէն՝ յանձնառութիւն կ'ենթադրէ. Լի-բանան յանձնառու է անոր բոլոր կետերուն, մինչ Ամերիկան անոր հոլանաւորն ու երաշխաւորն է, ուստի անէկ կը սպասուի, որ Իսրայելի վրայ ճնշում բանեցնէ»։

• ՄԵԾ հեղինակութիւն մը «Ժումհու-րիա» օրաթերթին. «Մերթ ընդ մերթ ամերի-կացիներէն եւ ոչ ամերիկացիներէն արտա-քին նշաններ կը ստանանք, թէ չեն ուզեր, որ հարցերը դէպի մազլցում ուղղուին, եւ ատոր որեւէ արդարացում չեն տեսներ, սա-կայն Իսրայելի Լիբանանի դէմ որեւէ թշնա-մական արարք չկատարելուն վերաբերեալ որեւէ լուրջ երաշխիքներ չստացանք»։

• «ՏԻԱՐ» օրաթերթի գրէթէ հաստատ տեղեկութիւններու համաձայն, «Ռուպիօ վարչապետ Սալամփի հետ ժողովի ընթաց-քին քննարկեց այն շրջագիծը, որ պիտի որ-դեգրուի կազմելու համար ստուգման յանձ-նախումբը, որ պիտի հսկէ եւ հաստատէ շըր-ջագծային համաձայնութեան գործադրու-թիւնն ու Զգալալլայի մարտիկներու հեռա-ցումը»։

• ԶԱՂԱԶԱԿԱՆ աղբիւր մը «Նիտա Ուա-թան» օրաթերթին. «Պէլորոս կառչած կը մնայ միջազգային ներկայութեան, իսկ Ֆրանսան եւրոպական երկիրներու հետ, ներառեալ Իտալիան, Գերմանիան, Նորվե-կիան եւ Սպանիան, կը քննարկէ բազմազ-գեան ուժի մը ստեղծումը, սակայն տակա-ւին անոր լիազօրութեան, չափին, տեղա-կայման ու բանակին հետ յարաբերութեան շուրջ վերջնական ձեւաչափ չէ գոյացած»։

• ԶԱՂԱԶԱԿԱՆ շրջանակներ «Տիար» օրաթերթին. «Ուաշինկթըն կը մերժէ հա-րաւային Լիբանանի մէջ ՖԻՆԻԻԼ-ի ուժերու հեռացումէն ետք անոնց ձգած դատարկու-թիւնը լեցնելու համար որեւէ այլընտրան-քային ուժ եւ արտակարգ դէպքերու կար-գաւորման համար կը պնդէ լիբանանեան եւ իսրայելեան ուժերու միջեւ ուղղակի հաղոր-դակցութեան վրայ՝ առանց որեւէ միջազ-գային, մասնաւորաբար ֆրանսական միջ-նորոգութեան»։

• ԴԻԱՆԱԿԻՏԱԿԱՆ աղբիւր մը «Նիտա Ուաթան» օրաթերթին. «ՖԻՆԻԻԼ-ի յաջոր-դող փուլին համար միջազգային ուժի կազ-մութեան պարագային, անոր մէջ եւրոպա-կան մասնակցութիւնը կրնայ 200 զինուոր-ները չանցնիլ, եւ եթէ քննարկումը այս նշա-ծողի վրայ կանգ առնէ, ապա կը նշանակէ, թէ եւրոպական առաքելութիւնը աւելի մար-գումի, աջակցութեան եւ լիբանանեան զինեալ ուժերու կարողութեան բարձրաց-ման մօտիկ եղող առաքելութիւն մը պիտի ըլլայ»։

• ԱՂԲԻՒՐ մը «Շարք Աուսաթ» օրաթեր-թին. «Շրջագծային համաձայնութիւնը կանգնած է քննութեան առջեւ՝ սպասելով արդիւնքին Ֆլորիտայի ժողովին, ուր պիտի քննարկուին Իսրայելի քանդման ու ալկա-նահարման քաղաքականութեան շարունա-կութիւնը եւ համաձայնութեան գործադրու-թեան առնչուած այլ թղթածրարներ»։

• ԱՂԲԻՒՐԵՐ «Տիար» օրաթերթին. «Չիւնուրական բանակցութիւններու 8-րդ փուլի գումարման համար Թամփայի մէջ ամերիկեան բանակի կերդոնի հրամանա-տարութեան կերդոնատեղին ընտրելը Ուաշինկթընի կողմէ դիտաւորեալ պատ-գամ մըն է, որ կապ ունի բանակցութիւննե-րու ներկայ փուլին հետ»՝ հաշուի առնելով Զոմփի մէջ քաղաքական հոլովոյթի կասե-ցումը, որ յանգեցուցած է բանակցային սկզբունքներու մակարդակէն **թեքնիք** մաս-նամասնութիւններու կառավարման մա-կարդակ անցման»։

• ԲԱՆԱԿՏՈՒԹԻՒՆԵՐՈՒ մթնոլորտին քաջածնօթ աղբիւրներ «Ակապ Էլեքթրո-նիա»-ին. «Բանակցութիւններու յաջորդ փուլը զուտ զինուորական պիտի ըլլայ եւ պիտի սահմանափակուի զինուորական պատուիրակներով, առանց դիւանագիտա-կան ներկայութեան, եւ պիտի գումարուի 20 հոկտեմբերին Ֆլորիտայի Թամփա քա-ղաքին մէջ, Լիբանանի յատուկ զինուորա-կան համակարգումի յանձնախումբի պա-տասխանատուի հսկողութեան տակ»։

• ԼԱՄԱՏԵՂԵԱԿ աղբիւրներ «Ակապ Էլեքթրոնիա»-ին. «Բանակցութիւններուն խափանումը կապուած է Նթանիափուի Լի-բանանին որեւէ զիջում կատարելու մերժու-մին հետ»՝ մեկնելով այն մտավախութենէն, որ աստիկա բացասաբար պիտի ազդէ Զնե-սեթի ընտրութիւններուն ընթացքին իր դիր-քին վրայ եւ պիտի խանգարէ ստանալ խորհրդարանական մեծամասնութիւն, որ անոր կ'արտօնէ նոր կառավարութիւն կազ-մել եւ իշխանութեան վրայ մնալ»։

• ԶԱՂԱԶԱԿԱՆ շրջանակներ «Տիար» օրաթերթին. «Իրավիճակը պիտի մնայ փա-կուրային եւ բաժնուած երկու տեսակէտնե-րու միջեւ. առաջինը, որ կը ներկայացնէ նախագահ Աունն ու վարչապետ Սալամը,

կերդոնացած է շրջագծային համաձայնա-գիրին եւ ատկէ ետդարձ կատարելու մերժ-ման վրայ, մինչդեռ շիի երկեակը իր գրաւը կը դնէ Թեհրանի եւ Ուաշինկթընի միջեւ հա-մաձայնութեան հասնելու կարելիութեան վրայ»։

• ԱՂԲԻՒՐԵՐ «Անպա Էլեքթրոնիա»-ին. «Օսլոյի հոլովոյթէն դաս առնելու ժոմպլա-թի կոչը կը վերյիշեցնէ 1990-ականներու սկիզբի փորձառութիւնը, երբ բացայայտը-ւեցաւ արդիւնքը բանակցութիւններուն, որոնք յանգեցան «Նախ եւ առաջ Կազան ու Երիջովը» հաւասարութեան եւ Պաղես-տինեան իշխանութեան հաստատումը եւ Արաֆաթի ու Պաղեստինի ազատագրու-թեան կազմակերպութեան ղեկավարութե-ան Պաղեստին վերադարձը արտօնեցին»։

• ԼԱՄԱՏԵՂԵԱԿ աղբիւրներ «Անպա Էլեքթրոնիա»-ին. «Վարչապետ Սալամին Նապաթիէ այցելութիւնը բարգաւաճման երեւոյթէն աւելին է եւ կը կրէ քաղաքական ու ազգային նշանակութիւն՝ կապուած հա-րաւային Լիբանանի մէջ պետութեան ներ-կայութեան հաստատման եւ պաշտպանու-թեան, վերադառուցման ու իրենց ապրուս-տի տարրերու ապահովման վերականգըն-ման սպասող քաղաքացիներուն նկատ-մամբ անոր պատասխանատուութեան հետ»։

• «ԱՆԻԱՐԵ» օրաթերթին հասած ապա-հովական տուեալներուն համաձայն, «կո-դուպուտի գործողութիւններուն աշխուժօ-րէն կը մասնակցին շուրջ չորս կազմակեր-պուած աւազակախումբեր, ինչպէս նաեւ անհատներ, որոնք գործողութիւնները ինք-նուրոյն կը կատարեն, նախքան այդ խում-բերուն միջոցով գողցուած ապրանքները ոչնչացնելը։ Այս խումբերը «որդեր» ունին Սապրայի, Ղարպի թաղամասին եւ Ուզա-հիի եւ Պըրժ Պարաժինայի գաղթակայանին մէջ»։

• ԶԻՆԳՇԱԲԹԻ օրուան նախա-րարաց խորհուրդի նիստէն ետք ուժանիւթի նախարարին կողմէ 300 հազար լ.ռ.-ի տուրքը կասեցը-նելու առաջարկին վերաբերեալ յառաջացած շփոթէն ու որոշներու նշումէն ետք, թէ նախարար Աը-տիէն խնդրուած է այս առաջար-կին համար իրաւական բանաձեւ պատրաստել, «Լեպանոն Ֆայլզ» տեղեկացած է, թէ ճշմարտութիւ-նը այն է, որ երկուշաբթի օր վար-չապետարանին մէջ առնչակից նախարարներու ներկայութեամբ նախատեսուած նախարարական նիստի ընթացքին պիտի քննար-կուի 300 հազար լ.ռ.-ի տուրքը եւ այս հարցին նկատմամբ մօտեց-ման վերաբերեալ առաջարկի ձե-ւաւորումը։

• «ԼԵՂԱՆՈՆ ՖԱՅԼԶ» նկա-տած է «Էքս»-ի միջոցով հանրա-պետութեան նախագահին հաս-ցէին հնչող լայնածաւալ քննադա-տութիւն, որովհետեւ ան բողո-քարկած է դրամատնային բարե-փոխումներու մասին օրէնքը, ինչ որ կը հակասէ իր պաշտօնավար-ման սկիզբը ստանձնած բարեփո-խումներու ուղիին, եւ ոմանք զինք կը մեղադրեն դրամաշուքին **լու-պիին** զիջելու յանցանքով։

• ԴԻՏՈՐԵՆԵՐ «Լեպանոն Ֆայլզ»-ին յայտնած են, որ տնտե-սական գործօնը կը գլխաւորէ անօրինական ճամբով սուրիացի-ներու Լիբանան ներթափանցման դրդապատճառները, որովհետեւ Սուրիոյ մէջ աշխատողի աշխա-տավարձը լաւագոյն պարագային չի գերազանցեր օրական 10 տո-լարը, իսկ Լիբանանի մէջ անիկա կը սկսի 20 տոլարէն՝ աւելի բարձր եկամուտներու հասնելու կարե-լիութեամբ։

• ԱՂԲԻՒՐ մը «Նիտա Ուա-թան» օրաթերթին. «Ընտրական օրէնքներու քննարկման պարտա-կանութիւնը ունեցող յանձնա-խումբի ժողովներու գումարման ներկայ պահուս վերսկսումը գոր-մանալի է, մանաւանդ որ ընտրու-թիւնը ներկայ պահուս հրատապ թղթածրար մը չէ եւ կրնայ սպա-ւել»՝ նկատի ունենալով, որ այդ գործողութիւնը առնուազն երկու տարիով յետաձգուած է»։

• ԱՂԲԻՒՐ մը «Նիտա Ուա-թան» օրաթերթին. «Ընտրութիւն-ներու նոր օրէնքներու քննարկու-մը դուռը կը բանայ քաղաքական ու համայնքային բանակձերու, որոնց կարիքը Լիբանանը ներկա-յիս ջուկի, ուստի պէտք է կերդո-նանալ արտակարգ ժողովներու գումարումին վրայ՝ քննարկելու համար սարդանքի ուրուականը հեռացնելու կարելիութիւնները եւ ապրուստի ճգնաժամներուն լու-ծումներ որոնելու»։

• «ՄՈՒՏՈՒՆ». «Խորհրդարանի նախագահ Պըրրին քիչ մը դադար առնելու համար շուրջ հինգ օր բացակայած է առօրեայ հետեւո-ղական աշխատանքներ, սակայն աշխուժ կերպով վերադարձաւ հե-

տեւելու Ամալ շարժումի կազմակերպական թղթածրարներուն եւ գաղթականներով ու հարաւային Լիբանանի բնակչութեամբ զբաղելու անոր դերակատարութեան»։

• ԱՅՆ Թինէի աղբիւրները «Մու-տուն»-ին. «Խորհրդարանի նախագահին հասնող հրաւերները նորութիւն չեն եւ Թուրքիայով չեն սահմանափակուիր, այլ նախապէս ալ ան այլ երկիրներ այցելելու հրաւերներ ստացած է, այն պահուն, երբ լի-բանանեան ու շրջանային թղթածրարներու շուրջ հաղորդակցութիւններուն մէջ շարք մը պետութիւններու շահերը կը խաչա-ծնուին»։

• ԱՂԲԻՒՐԵՐ «Մուտուն»-ի. «Շրջանին մէջ կազի խողովակաշարերու վերածնուն-դի գործին Լիբանանի մասնակցութիւնը չի սահմանափակուիր միայն Արաբական կա-զի խողովակաշարով, այլ նաեւ կը տա-րածուի Լիբանանի՝ ներկայիս կառուցուող կազաւորման կայան ծայրամասի միջոցով «Միջերկրական ծովու կազային հանգոյց» դառնալուն վրայ»։

• ԱՂԲԻՒՐԵՐ «Մուտուն»-ին. «Արտադ-րութեան ծախսի նուազումը Լիբանանի ելեկտրականութեան ընկերութեան կ'ար-տօնէ աւելցնել մատակարարման ժամերը՝ բաղդատմամբ այն բանին, թէ ի՛նչ կարելի է արտադրել քարիւղի միջոցով, որուն զինե-րը անընդհատ կը բարձրանան»։

• ԱՂԲԻՒՐԵՐ «Մուտուն»-ին. «Տարա-կարծութիւնը պարզապէս նոր նախագահի ինքնութենէն անդին կ'անցնի եւ կը վերաբե-րի հաստատութեան խորքին, Մաքասետ համալսարանի նախագահութեան կառա-վարման վերէն վար ձելին եւ այն դերին, որ Բարձրագոյն խորհուրդը պէտք է խաղայ քաղաքականութեան մշակման եւ ռազմա-վարական որոշումներու կայացման գոր-ծին մէջ»։

ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ «ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿ»-Ի ՎԵՐԱՄՈՒՏ (2026-2027)

ՆՍՕՏՏ Արամ Ա. վեհափառ հայրապետի օրհնութեամբ եւ բարձր հովանաւորութեամբ, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան «Արամ Ա. կաթողիկոս հայագիտական հիմ-նարկ»-ը 2026-2027 տարեշրջանին պիտի բոլո-րէ իր 14-րդ կրթական տարին՝ շարունակելով հայագիտական նիւթը նոր սերունդներուն փո-խանցելու իր առաքելութիւնը։

Հիմնարկը իր ղռները կը բանայ բոլոր անոնց առջեւ, որոնք կը ձգտին խորացնել իրենց իմա-ցութիւնը հայագիտութեան տարբեր բնագա-ւաններուն մէջ, աւելի մօտէն հաղորդ դառնալ մեր ազգային ու հոգեւոր ժառանգութեան եւ ձեռք բերած գիտելիքը ի սպաս ղնել հայ կեան-քին։

ԴԱՍԱՐԱՆՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

- Դասաւանդութիւնները տեղի պիտի ունե-նան շաբաթը երեք օր՝ երկուշաբթի, չորեքշաբ-թի եւ ուրբաթ, երեկոյեան ժամը 5:00-7:30, «Էտ-րէն Ա.» կեդրոնին մէջ, Ֆանար։
- Լիբանանէն դուրս բնակող ուսանողներուն պիտի ընծայուի դասընթացքներուն առցանց հետեւելու կարելիութիւն, որպէսզի աշխար-հագրական հեռաւորութիւնը արգելք չհանդի-սանայ հայագիտական ուսման։
- Ուսումը՝ անվճար։

ՄԱՐԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Նոր ուսանողները արձանագրութեան հա-մար կը ներկայանան կաթողիկոսարան՝ տնօրէ-նութեան, առաւօտեան ժամը 9:00-1:00, բացի՝ շաբաթ եւ կիրակի օրերէն։

ՎԵՐԱՄՈՒՏ

ՍՓԻՌԵԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՉՕՐԱՇԱՐԺԻ ԽՈՐՅՐԴԱԺՈՂՈԿԻ ԿԼՈՐ ՍԵՂԱՆՆԵՐՈՒ ՅԱՄԱՌՕՏԱԳԻՐՆԵՐ (Գ.)

ՀԱՅԱՍՏԱՆ-ՍՓԻՌԵ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՀԻՄՆԱՀԱՐՑԵՐ ԵՒ ՀՈՐԻՉՈՆՆԵՐ

Համաշխարհային պատմության ամբողջ ընթացքը պայքար է ազդեցության մեծացման համար: Մենք այդ պայքարում որդեգրել ենք պաշտպանական քաղաքականություն, մինչդեռ մենք նույնպես պետք է մրցակցության մաս կազմենք՝ տնտեսական, գիտական եւ այլն, ապահովվեք մեր ժողովրդի ու պետության համալիր զարգացումը:

Մենք զարմանալի ժողովուրդ ենք: Կարողացել ենք դժբախտությունների միջով անցնել եւ պետություն ստեղծել, չենք վերացել: Մենք պետք է հպարտանանք նաեւ մեր անցելով, ինչը կարող է ոգեւորել երիտասարդությունը:

Մեր սփիւռքի առկայությունը մեզ համար այդ մրցակցության մէջ ապահովում է շատ մեծ առաւելություն: Սփիւռքը՝ իր ցանցային կառուցուածքով, կարող է անել այն, ինչ չի կարող անել Հայաստանի Հանրապետությունը:

Պետք չի վիստուել ներկայ պարտություններից, պարտությունները ժամանակաւոր են, դրանց կը յաջորդեն յաղթանակները, եթէ մենք գիտենք, թէ ո՛ր եւք գնում:

Դու պետք է կռուես ու առաջ գնաս, որպէսզի գոյատեւես: Հակառակ դէպքում՝ քեզ չեն թողնի զարգանաս: Թւում է, թէ ազգերի պայքարի գաղափարը յետամնացութիւն է, որովհետեւ երբեմն առաջանում են համաշխարհային շարժումներ, որոնք առաջին հայեացքից ըողարկում են ազգերի պայքարի գաղափարը, սակայն կատաղի մրցակցութիւնը, թէկու՛զ՝ ընդարկուած, շարունակում է:

Արցախի հարցը կարեւորագոյն հարցն է. այդ օղակը պետք է ճիշդ բռնել, որ ամբողջ շղթան ճիշդ կարողանանք քաշել: Արցախի հայաթափումը նոր է եղել. եթէ պետութիւնները, նոյնիսկ իրենց շահերից դրոշուած, դէմ լինեն արցախահայութեան վերադարձին, այնուամենայնիւ, չեն կարող հրապարակային դա ասել եւ չպաշտպանել վերադարձի իրաւունքը՝ որպէս այդպիսին:

Դժբախտաբար մինչեւ այսօր սփիւռքի ներուժը լիարժեք չի օգտագործուել: Սփիւռքի աշակցութիւնը շատերի կողմից գնահատում է միայն նիւթական չափանիշներով, եւ այդ պատճառով էլ ոմանք սփիւռքը կոչում են «կթան կով»:

Չնայած՝ 1997-ին երկքաղաքացիութեան օրէնքը ընդունւեց, սակայն Հայաստանի կառավարութիւնը չխրախուսեց, որ սփիւռքահայերը դառնան Հայաստանի քաղաքացի: Սփիւռքի նախարարութեան վերացումն ու յանձնակատարի նշանակումը ձախող որոշում էր, քանի որ վերջինս քանդեց Հայաստան-սփիւռք աւանդական կապերը: Կազմակերպութիւնները փոխարինւեցին մերձիշխանական անհատներով:

2024-ի Հայաստան-սփիւռք խորհրդածողովի ժամանակ Փաշինեանը յայտարարեց. «Մեզ ձեր մարդասիրական օգնութիւնը պետք չէ», ինչը վիրաւորական էր սփիւռքի համար:

Փաշինեանի քաղաքականութիւնը, յատկապէս՝ սփիւռքեան կազմակերպութիւնների հետ, ինչպէս նաեւ՝ ներազգային քաղաքականութեան ուղեւիշները, պատուհաս են դարձել Հայաստան-սփիւռք յարաբերութիւնների համար:

Հայաստան-սփիւռք յարաբերութիւնների պահպանման կարեւորութիւնը կայանում է մարդկային եւ մասնագիտական տեսլականների զարգացման մէջ: Սփիւռքի նախարարութեան վերացումը ազդակ էր՝ ուղղուած այդ յարաբերութեան քայքայման: Ակնյայտ է, որ ներկայիս հայկական կառավարութեան նպատակները մեկն է այդ կապի խզումը: Այն, ինչ դեռ ամբողջութեամբ պարզ չէ, այն է՝ արդեօք դա պարտադրուած՞ է արտաքին ուժերի կողմից: Միւս խնդիրը սահմանադրական փոփոխութիւններն են (այսինքն՝ Անկախութեան հռչակագրին եւ Լեռնային Ղարաբաղի ինքնորոշմանը վերաբերող հատուածների հեռացումը):

Մենք պետք է գործենք այնպէս, որ առաջնահերթութիւն տրուի Հայաստանի բոլոր հարեւանների հետ լաւ յարաբերութիւններին: Սակայն դա չի ենթադրում Ռուսաստանի լուծթեան ընդունումը Հայաստանի ինքնիշխան սահմանների ներխուժման հարցում, ոչ էլ՝ այն ուժերի աշակցութիւնը, որոնք նոյնիսկ չգիտեն՝ «ո՞վ եւ ի՞նչ են հայերը»:

Ո՛չ ԱՄՆ-ը, ո՛չ ԵՄ-ը, ո՛չ Ռուսաստանը իրականում հոգ չեն տանում Հայաստանի մասին: Հայաստանի ազգային անվտանգութեան նպատակը պետք է սկսուի հէնց այս գիտակցումից:

Մեր լուռ դերը Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի քաղաքական շահերի առաջմղումն է: Մենք ունենք մի շարք քաղաքական նպատակներ, որոնցից մի քանիսն արդէն հետապնդում են.

1.- Չուիցերիայում SOCAR Trading SA-ի դէմ իրաւական գործընթացի իրականացումը (OECD սկզբունքներին չհամապատասխանելու հիմքով), քանի որ մայր ընկերութիւնը՝ SOCAR-ը, ֆինանսաւորել է 2020-ի պատերազմը եւ Ազրպէյճանի ռազմական սարքաւորումները:

2.- Լեռնային Ղարաբաղից բռնի տեղահանուած մարդկանց վերադարձի իրաւունքի պաշտպանութիւնը:

3.- Պաքւում ապօրինաբար պահուող հայերի ազատ արձակումը:

4.- Լեռնային Ղարաբաղում հայկական մշակութային ժառանգութեան պաշտպանութեան հարցը:

5.- Հայերի բնակավայրերի եւ ունեցուածքի բռնազաւթումն ու ոչնչացումը (օրինակ՝ Ստեփանակերտում):

6.- Ազրպէյճանի կողմից Հայաստանի Հանրապետութեան ինքնիշխան տարածքի 240 քառ. քմ-ի բռնագրաւումը:

Ուստի մենք պետք է՝

- Այս փաստարկները ծանրակշիռ դարձնենք միջազգային կառոյցների (առաջին հերթին՝ ՄԱԿ-ի) եւ ազգային պետութիւնների համար:
- Զանդենք այն թեզը (ինչպէս ներքին, այնպէս էլ՝ արտաքին դաշտում), թէ այս հարցերը կարող են պատերազմի յանգեցնել Ազրպէյճանի հետ:

Այս ամէնը կարելի է անել առանց ներկայիս հայկական կառավարութեան դէմ ամբողջավարական մեղադրանքների (որոնք միայն սնուցւոմ են արդէն գոյութիւն ունեցող ատելութեան խօսքը):

Մենք պետք է մեր դաշնակիցներին առաջարկենք որակեալ գործողութիւններ՝ առանց մեզ ազգայնական ուժերի պէս ներկայացնելու, այլ՝ որպէս փոքրամասնութիւնների իրաւունքների իրական պաշտպանութեան ալիք: Պետք է ֆինանսաւորել այդ ուղղութեամբ գործող ուժերին: Եւ պետք է աջակցել նաեւ այն լրատուամիջոցներին, նոյնիսկ՝ մեր քաղաքական շրջանակից դուրս, որոնք անկախ կերպով իրականացնում են այդ գործը: Մտածեք՝ ինչո՞ւ Հայաստանում անկախ հարցումներ իրականացնող հիմնարկ չի ընտրուել: Աւելի լաւ չէ՞ր լինի ունենալ անելի յստակ պատկերացում, թէ ի՞նչ է իրականում տեղի ունենում: Կառավարութիւնները գալիս ու գնում են, միջազգային իրաւունքը մոտւմ է:

Հայաստանի պարագան առանձնայատուկ է սփիւռքային ուսումնասիրութիւնների մէջ: Ինչպէս սփիւռքագետ Խաչիկ Թեւօլեանն է սահմանել, Հայաստանը ընդիանուր իմաստով պարզապէս ազգ-պետութիւն չէ, այլ transnation է՝ այսինքն ազգ, որի մեծամասնութիւնն ապրում է սահմաններից դուրս: Այս իրականութիւնը պահանջում է կառավարման յատուկ օրինակ:

Նիկոլ Փաշինեանի իշխանութեան արդիւնքում հայրենիք-սփիւռք յարաբերութիւններում երեք ուղղութիւններով վատթարացւոմ արձանագրուել է՝ հաստատութեանկան, գաղափարախօսական եւ ռազմավարական:

Հաստատութեանկան խզման պարունակում հասկանում ենք՝ սփիւռքի նախարարութեան լուծարում եւ սփիւռքեան հարցի լուսանցքայնացում, համահայկական խորհրդատժողվների դարբեցում, համատեղ կառուցողական ծրագրերի կտրուկ նուազում:

Գաղափարախօսական խզման պարունակում հասկանում ենք՝ ազգային ինքնութեան վերասահմանումը եւ դրա սփիւռքեան հետեւանքները, «Իրական Հայաստան» ընդդէմ «Պատմական Հայաստան»-ի հայեցակարը, պատմութեան դասագրքերի վերափոխումը, Եկեղեցի-պետութիւն յարաբերութիւնների վատթարացումը:

Ռազմավարական խզման պարունակում հասկանում ենք՝ Արցախի կորուստը եւ սփիւռքային վստահութեան փլուզումը, Արցախի ցեղային գտումը, Հայոց ցեղասպանութեան օրակարգից հրաժարումը:

Իբրեւ սփիւռքեան քաղաքականութեան ձախողման հիմ-

նական պատճառներ՝ կարելի է նշել պետութեան եւ սփիւռքի միջեւ քաղաքական տեսլականի տարբերութիւնը, փոխադարձ անվստահութիւնը, հաստատութեանկան համապատասխան տիպարի բացակայութիւնը եւ այլն:

Իբրեւ հետեւանք Ցեղասպանութեան՝ տարբեր երկրներում հայկական ներկայութիւն ապահովուեց: Երբ այդ երկրներից արտագաղթ եղաւ, հայերն իրենց հետ տարան այդ երկրներից վերցրած մշակոյթը: Դրա վրայ աւելացան Հայաստանից մեկնածները, եւ առաջացան սփիւռքեան նոր համայնքներ: Մենք այսօր ունենք խայտաբղետ սփիւռքներ:

Լիբանանում այդ օրինակն ունենք: Սփիւռքում միասնութիւնը յաճախ կենսական ներկայութիւն է ունենում, յաճախ այլ երկրներ կարող են փորձել շահագործել մեր սփիւռքեան պառնակումը:

Հայաստան-սփիւռք յարաբերութիւններում խնդիրներն էլ նոր երեւոյթ չեն: Սակայն այս վարչախմբի օրերին բոլոր սահմանները հատուեցին: Յստակ է՝ սփիւռքից դժգոհողը յաճախ միայն հիմա չի որ դժգոհում է: Ցեղասպանութիւնից յետոյ, երբ Ազգերի լիկան քննարկում էր տեղահանուած հայերի հաստատման տեղի հարցը, Թուրքիան աշխատանքներ էր տաւում, որ հայերը չբնակեցունեն Թուրքիայի սահմանների վրայ՝ Սուրիա, Լիբանան, Իրաք, այլ գնան Կիպրոս ու Մատակաքար: Այն, ինչ չկարողացան այն ժամանակ անել, արդեօք պիտի չփորձէ՞ր Լիբանանի քաղաքացիական պատերազմի ժամանակ անել, որպէսզի տկարացնի սփիւռքահայութիւնը եւ դժուարացնի գոյատեւումը:

Հիմա Հայաստանի ներկայ իշխանութիւնների համար սփիւռքը զխացաւաք է այնպէս, ինչպէս՝ Արցախը:

Մենք, այնուամենայնիւ, պետք է շարունակենք մեր յանձնառութիւնը Հայաստանի պետականութեան հանդէպ եւ իշխանափոխութիւնից յետոյ նուիրուենք կորցրածը վերականգնելու գործին:

Վերջերս մի մտայնութիւն կայ, որ Մերձաւոր Արեւելքի գաղութները կարող են միայն մշակութային միաւորներ լինել, սակայն պետք չէ աջքաող անել, որ Մերձաւոր Արեւելքի գաղութներում մենք նաեւ քաղաքական իրաւունքներ ու ներկայութիւն ունենք: Սա անձնասպանութիւն կը դառնայ այդ գաղութների համար: Մերձաւոր Արեւելքի գաղութները դեռ կարող են շարունակել պայքարը Հայաստանի եւ սփիւռքի միասնութեան համար:

Երազները չեն կարող ժամանակ ունենալ, դրանք յաւիտենական են: Մեր հիմնական նպատակների մէջ չենք կարող զիջումներ ունենալ, կարող են ժամանակաւոր առաջնահերթութիւններ ճշդուել, սակայն պայքարը ազատ, անկախ ու միացեալ Հայաստանի համար պետք է շարունակուի:

ՀԱՅՐԵՆԻԷ-ՍՓԻՐԷ ԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՓՈՐՁԸ

ԻՍՐԱԵԼ. ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄ ԱՇԽԱՏԱՆԸ ՍՓԻՐԷԻ ՀՅՏ

ԻՆՉ ԵՆ ԱՐԵԼ

- Վերադարձի մասին օրէնք (զանգուածային եւ համակարգուած հայրենադարձութեան կազմակերպում),
- Ուժեղ համաշխարհային կազմակերպութիւն (Jewish Agency for Israel),
- Յստակ ծրագրեր, օրինակ՝ երիտասարդների հայրենիք ճամբորդութիւններ (Birthright Israel):

ԱՐԴԻԻՔԸ

- Չանգուածային ներհոսք մարդկանց եւ դրամազլիխ:
 - Հօգր լուպի աշխարհում,
 - Երկրի պաշտպանութիւն՝ ճգնաժամերի պահերին:
- Մեծ նշանակութիւն է տրւում հայրենադարձութեան եւ ինքնութեան պահպանմանն ու ձեւաւորման:

Շար.ը՝ Էջ 6

ԱՆԹԵՐԻ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ ԹԱԿԱՐԴԸ

Այս օրերուն շատ ընթացիկ երեւոյթ է եւ ամէն գնով հետապնդուող ակնկալութիւն մը, որ կիներ, ինչ տարիքի պատկանին, ունենան ողորկ ու անթերի մորթ, գեղեցիկ դիմագիծներ՝ փոքր քիթ, անհամեմատ մեծ շրթներ, փաս-փայլուն ճակատ, երկար ու թաւ թարթիչներով աչքեր, սահուն վիզ, եւ վերջապէս, գծաքաշով «գծուած» սլացիկ ու հրապուրիչ մարմին մը: Անշուշտ անցեալի համաչափութեան հասկացողութիւնը ամբողջութեամբ փոխուած է, մասնաւոր կուրծքի ու յետույքի՝ ընդունուած ու գեղեցիկ համարուած չափերը:

Չմոռանք մագերէ. պետք է ըլլան առատ, երփներանգ խայտերով ներկուած ու միշտ յարդարուած: Մոռցայ եղունգները, որոնք երկարութիւնը, շացնող փայլքը, գոյնն ու գիծերը պետք է զարմացնեն դիտողը:

Չկարծեք, թէ ես գեղեցկութեան, շպարին կամ վայելուչ տեսքին հակառակ եմ: Ո՛չ, երբեք: Սակայն կը ցաւիմ, երբ ընկերային ցանցերու վրայ կը տեսնեմ տարեք ու խորշումած դէմքով կին մը, գոր կը ծեփեն ու կը ներկեն, ինչպէս՝ երեսուն տարեկան օրիորդ մը, որ իր գեղեցկութեան ու թարմութեան գազաթնակէտին է: Դժբախտաբար մեծ ջանքերով ու տեսակաւոր օժանելիքներով չարաչար կը խեղաթիւրեն տարեցին տեսքը: Անոր կնճիռները գեղագիտական վրձիններուն տակ կը յամառին, աւելի ցայտուն կը դառնան եւ բարձրածայն կը վկայեն անոր ապրած տարիները, տառապանքը, իր ընտանիքին ու այլոց հանդէպ կատարած զոհողութիւնները, ցաւերը եւ աւելին: Պահ մը գեղագետները կը մոռնան, որ տարիքը ունի իր իրաւունքը՝ արտօնութիւնը՝ խլելու գեղեցկութիւնը եւ փոխարինելու գայն իմաստութեամբ ու փորձառութեամբ: Ես երբեք չեմ յիշեր մեծ մօրս կնճիռները: Հակառակ որ ան անժպիտ վերապրող մըն էր, ես անոր դէմքին վրայ միայն սեր ու գորով տեսած եմ:

Դժբախտաբար արհեստական բանականութեամբ ստեղծուած «գեղեցկութիւններ», գեղագիտական արտադրանքներու ու վերաբուժական միջամտութիւններու արտաժողն գովազդները ոչ միայն կը շուարեցնեն չափափաս կինը, այլ նաեւ՝ գեղեցիկ ու թարմ երիտասարդուհին, որ տակաւին անտեղեակ

է իրեն ննորհուած «եղեմային լոյսէն»: Ակամայ ան կը դժգոհի իր տեսքէն, ինքզինք անբաւարար ու տգեղ կը սեպէ եւ որպէս լուծում՝ անտեղի ու անժամանակ գեղագիտական «սրբագրութիւններու» կը դիմէ:

Հոս կրկին կ'ուզեմ շեշտել, որ ես գեղագիտական միջամտութիւններուն դէմ չեմ, եթէ անոնք տեղին են կամ անհրաժեշտ: Շատ յաճախ անհամաչափ ու մեծ քիթի մը փոքրացումը օրիորդի մը դէմքը կը գեղեցկացնէ: Շուռ ակռաներու ուղղում (dental braces) նոյնպէս կը բարելաւ անձին տեսքը: Եղեմաներու մօտ ցցուած ականջներու ուղղումը (otoplasty) կ'արգիլէ հետագային անոնց «ծաղրուելու» հաւանականութիւնը: Տեսադաշտը խափանող՝ վերին կախուած կոպերու վիրահատութեամբ (blepharoplasty), անհատը երիտասարդ տեսք ստանալու կողքին, կը վերագտնէ իր հանգիստ տեսողութիւնը: Մեծ կուրծքերու փոքրացումով (breast reduction) կը դարմաւուին կռնակի ու վիզի անտանելի ցաւերը:

Սակայն խիստ ցաւալի է, երբ շատ գեղեցիկ կիներ՝ ինքնավստահութեան պակասէ մղուած, գեղագետներու նշտարին ու քմայքին կ'ենթարկուին: Երկու օր առաջ հանդիպեցայ բարկացնող երեւոյթի մը: Գեղագիտական վիրաբուժութիւններ կատարող բժիշկ մը երեք կիներու դիմանկարներ կը ցուցադրէ՝ նախքան գեղագիտական միջամտութիւններ կատարելը եւ ապա իր վիրաբուժական նշտարին «ճարտարութեամբ» ստեղծած արդիւնքը (before and after): Հաւատացեք, որ կիները իրենք բնական տեսքով այլքան գեղեցիկ էին, որ պահ մը չկորցայ զանազանել, թէ ո՞րն է առաջը եւ ո՞րն է ետքը: Մինչ այդ բժիշկը այնպէս կը գովաբանէ իր կատարած «բարեփոխութիւնները», կարծես ինք գեղագիտութեան աստուածը ըլլար: Գեղեցիկ կնոջ անթերի քիչը աւելի փոքրացուցած է միլիմետր մը վեր բարձրացուցած էր (rhinoplasty), իսկ շրթունքը՝ սրսկումներով զգալիօրէն դուրս ցցած: Երկրորդ եւ երրորդ գեղեցկուիներուն պարագան ալ տարբեր չէր առաջինէ:

Բժիշկին տեսքը բնաւ ուշադրութիւնս պիտի չգրաւէր, եթէ ան ինքզինք որպէս «կատարելապաշտ» չներկայացնէր եւ այդքան անզթօրէն չվերաբերէր գեղեցիկ կիներուն տեսքը քնն-

նադատելով: Ան տեղի տղաւարդ մըն էր, անխնամ ու չսափրուած դէմքով: Իր սեւ կոպերով այն տպաւորութիւնը կը ստեղծէր, թէ ինք բուռն նոր արթնցած ու անլուայ հիւանդանոց փութացած էր:

Հոս կ'ուզեմ անդրադառնալ, թէ այսօրուան հանրութիւնը որքա՛ն անխղճութեամբ կը վերաբերուի իզական սեռին հանդէպ: Անկէ կը սպասուի անթերի գեղեցկութիւն, վայելչութիւն, շպարուած, սանտրուած ու հմայիչ տեսք: Կ'անկկալուի, որ ան լրացնէ անհասանելի ու անիրականանալի գեղագիտական չափանիշներ: Դժբախտաբար բոլորս կը տարուինք ու կ'ազդուինք գովազդներէն, շինծու տեսքերէն, **ֆիլթրով** ստացուած նկարներէն եւ մեր անձին ու այլոց հանդէպ աններող ու խիստ կը գտնուինք:

Պահ մը կը մոռնանք կնոջ ուսին ծանրացող բազմաթիւ պատասխանատուութիւններն ու պարտականութիւնները: Ան դուստր է, կին է, մայր է, քոյր է, տնարար է, ապրուստ ապահովող է, խնամող է, կամաւոր եւ բարեսիրական դերեր ստանձնող է... Առաւել եւս, բնութիւնը անոր վերապահած է տեսակի պահպանումը, իզական մարմնին բարդ կառուցուածքը եւ տարիքի հետ յարափոխուող կենսաբանական ժամացոյցը: Կիկը յոկուած ու փայլեցուած արձան մը չէ, անթերի արուեստի գործ մը չէ, մետաղեայ կամ մարմարեայ եակ մը չէ: Ան ապրող եակ է. կը շնչէ, կը քրտնի, կը յոգնի, կը ցաւի, կը տխրի... Ան հոգի է, սեր է, զգացում է, ժպիտ է, արցունք է, կարեկցանք է... Անոր իսկական գեղեցկութիւնը արտաքին գեղեցկութենէն, շպարէն, հմայքէն անդին է, անոր ներաշխարհին ու հոգիին խորքն է:

ՄԻԼՎԱ ԻՍԿԻԿԵԱՆ-ՄԱՅՍԵՐԵՃԵԱՆ

ԼԻՒՍԻ ԹԻՒԹԻՒՆՃԵԱՆ

ԻՆՉՈ՞Ւ ՏԻԿԻՆ, ԵՒ Ո՞Չ՝ ԼԻՒՍԻ

Համազգայինի ցուցասրահի կողմէ կազմակերպուած եւ Լիւսի Թիւթիւնճեանին նուիրուած «Լիալուսին» հատորի շնորհահանդէսին առիթով կը հրատարակենք արուեստաբան դոկտ. Մովսէս Ծիրանկի յօդուածը, որ լոյս տեսած է Նոյն հատորին մէջ: Մովսէս Ծիրանի կ'անդրադառնայ Լիւսի Թիւթիւնճեանի մարդկային արժանիքներուն եւ արուեստի անցած ուղիին:

Սիրելի՛ ընթերցող,

Իբրեւ գեղանկարիչ՝ գրած եւ գնահատած եմ Լիւսի Թիւթիւնճեանի արուեստը... տարբեր առիթներով: Այսօր կարգ մը վկայութիւններ պիտի արձանագրեմ անոր համեստութեան, ազնուութեան եւ նկարագրային կարգ մը այլ գիծերու մասին, որոնք ուղղակիօրէն կ'առնչուին նաեւ իր ստեղծագործական կեանքին:

Մոկրեալ, Սեն Լորան 2023, ձմեռ

Լաւագոյն ընկերներէս՝ տաղանդաւոր երաժիշտ եւ համաքանադական առումով կայացած երգահան Պետրոս Շուճուկեանին հետ հանդիպման էինք Սեն Լորան քաղաքապետարանի աւագանիի անդամներէն Վանայ Նազարեանին մօտ: Մեր խորհրդակցութեան թեման կը վերաբերէր Զանատայի ժամանակակից մշակոյթին, ի մասնաւորի՝ կերպարուեստին: Հանդիպումը կայացած էր՝ նկատի ունենալով «Նոա՛գ Արք» ցուցասրահին միջազգային գետնի վրայ ձեռք բերած բազմամտայ փորձառութիւնն ու Մովսէս Ծիրանիի՝ միջազգային թերթերու, յատկապէս «Ֆայն Արթ Մեկեզին»-ի աշխատակցած ըլլալու հանգամանքը: Մինչեւ գրասենեակ հասնիլը, արդէն իսկ տպաւորուած էի մուտքին

Ձախէն աջ՝ Մովսէս Յերկելեան, Յենրիկ Էդոյեան, Կարպիս Թիւթիւնճեան, Էյօ Յերկելեան եւ Լիւսի Թիւթիւնճեան, Մըզհեր, 2011:

Եւ միջանցքներուն գետնողւած ժամանակակից կերպարուեստի ստեղծագործութիւններով, որոնց բոլորին հեղինակները չէ, որ ծանօթ էին ինծի: Մեր հանդիպումը բեղմնաւոր ըլլալու բոլոր տուեալները ուներ, մասնաւոր որ մշակոյթի հանդէպ ունեցած իր լուրջ կեցուածքով ու բանիմացութեանը, տիկին Նազարեանը ոչ միայն տպաւորեց, այլ նաեւ քաղաքապետարանի հետ գործակցելու ապագայի նոր յոյսեր ներշնչեց մեզի: Մինչ այդ գրասենեակի պատին կախած գեղանկարներէն մէկը հանգիստ չէր ձգեր զիս, որովհետեւ Լիւսի Թիւթիւնճեանի ոճով իրագործուած էր... Պարբերաբար աչքս կը սահէր անոր վրայէն ու մտածել կու տար ինծի, թէ ո՞վ որմէ՝ ազդուած էր արդեօք: Երբ Շուճուկեանին հետ կը պատրաստուէինք դուրս գալու, գայթակրութեան չդիմացայ եւ հարց տուի տիկին Նազարեանին, որուն հետ որոշ մտերմական յարաբերութիւն մը սկսած կը թուէր ըլլալ:

- Կրնա՞յ ըլլայ, որ այս գեղանկարին հեղինակը հայ է:
- Այո՛, բայց...
- Լիւսի Թիւթիւնճեա՞ն:
- Այո՛, կը ճանչնա՞ք:
- Թէ՛ գինք եւ թէ՛ իր արուեստը լաւ կը ճանչնամ: Եթէ քանատահայու մը ստեղծագործութիւնը հոս տեսնէի, պիտի չգարմանայի: Սակայն Լիւսի Թիւթիւնճեանը ուրկէ՞ ո՛ր...
- Բացառրեմ: Տարիներ առաջ բարեսիրական ցուցահանդէս մը կազմակերպուած էր հոս: Այս նկարը օտար մը գնեց եւ նուիրեց քաղաքապետարանին, որովհետեւ ես շատ սիրեցի, յարմար նկատուեցաւ, որ անկիւս իմ գրասենեակ գարդարէ:

Ես յուզուած էի ոչ թէ անոր համար, որ հայու մը ստեղծագործութեան կը հանդիպէի քանատական քաղաքապետարանի մը մէջ, այլ՝ անոր համար, որ տիկին Լիւսին այնքան համեստ էր ու ազնիւ, երբեք չէր բացայայտած, որ ինք Լիբանանէն դուրս եւս, Փարիզէն մինչեւ Մոկրեալ ու Լոս Անճելըս, բարեսիրական ցուցահանդէսներ կազմակերպած է՝ առանց որեւէ տեսակի ցուցադրականութեան: Այսպէս էր տիկին Լիւսին:

Լեռնալիբանան, Պելվիու, 1982, աշուն

Այդ տարիներուն Չաւեն եւ Սեդա Խողըշեանները գեղեցիկ անանդոյթ մը ստեղծած էին՝ պարբերաբար իրենց առանձնատան մէջ կազմակերպելով հաւաքներ, ուր ներկայ կ'ըլլային լիբանանահայ արուեստագետներէն ու մտաւորականներէն շատերը: Այդ օր Չաւենը զիս եւ Էլոյին ծանօթացուց այլ զոյգի մը: Կարպիս Թիւթիւնճեանը ներկայացուց իբրեւ յաջողած գործարար եւ ազգային բարերար, իսկ կողակիցը՝ տիկին Լիւսին, իբրեւ գեղանկարիչ եւ հիւրասէր տանտիկին, շեշտելով, որ անոր պատրաստած ճաշատեսակները արժէ համտեսել: Ես բնականաբար հետաքրքրուեցայ իր արուեստով, սակայն տիկին Լիւսին խօսակցութիւնը շեղեց եւ կերորնացուց ճաշատեսակներու վրայ՝ աւելցնելով.

- Ես կարելիս կ'ընեմ հիւրերս գարմացնելու: Մինչ այդ, սակայն, Սեդան միջամտեց.
- Մովսէ՛ս, Լիւսին իսկապէս տաղանդաւոր արուեստա-

գետ է, արժէ անոր գործերը տեսնել:

Այդ օր հոն էին նաեւ արուեստաբաններ Սոնիա Նիկուեանն ու Էտկար Դաւիթեանը, որոնք նոյնպէս հաստատեցին Սեդային կարծիքը: Շաբաթներ ետք, երբ Փոլ Կիրակոսեանին հանդիպեցայ եւ յիշեցուցի իրեն Լիւսի Թիւթիւնճեանին մասին, ըսաւ.

- Ան իմ աշակերտս եղած է, իրեն համար նկարչութիւնը **հոպի** չէ: Ան իսկական գծել գիտէ:

Փոլ Կիրակոսեանին կարծիքը աւելի տպաւորեց զիս, որովհետեւ ան շատ դիւրին դրական կարծիք չէր յայտնէր ուրիշ արուեստագետներու մասին: Բնականաբար հետաքրքրութիւնս աւելցաւ, եւ օր մը Էլոյին հետ որոշեցինք այցելել անոր եւ գրոյց մը ունենալ տիկին Լիւսիին հետ «Ազդակ»-ի մշակութային էջին համար:

Պապատաթ, 1983, ձմեռ

Գեղատեսիլ Լեռնալիբանանի այն թաղը, ուր կ'ապրէին Թիւթիւնճեանները, կը կոչուէր Թելըթ Էլ Արման (Հայկական բլուր), որովհետեւ բացառաբար հայ ընտանիքներու բնակավայր մըն էր, որուն հիմքը դրած էր Լիւսիին հայրը՝ պրն. Աւետիսը:

Մտանք հիւրասենեակ, որ ընդարձակածաւալ սրահ մըն էր: Կահոյքի արանքներուն եւ անկիւններուն բաղդակներ գետնողւած էին, իսկ պատերուն՝ գեղանկարներ: Աջ անկիւնը կար դաշնամուր մը, որ իր հերթին, առանձին իր պատմութիւնը ունի: Բոլոր արուեստի գործերուն հեղինակները ծանօթ էին ինծի՝ Փոլ Կիրակոսեան, Չաւեն Խողըշեան, Բիւզանդ Գոճամանեան, Միւսա, Ասատուր, Գառզու, Ժանսեմ, Տիգրան Տատրեան, Յակոբ Յակոբեան, Թորոս Տէր Յակոբեան, Նորիկեան եւ ուրիշներ: Պատկերասրահ մը այցելելու տպաւորութեան տակ, կը փնտռէի ինծի անձնօք նկար մը, որ ենթադրաբար Լիւսի Թիւթիւնճեանին գործը պէտք էր ըլլար: Ուրիշ արուեստագետներու բնակարանները եթէ մըտնէք, պիտի տեսնեք, որ կամ՝ բոլոր նկարները իրենց ստեղծագործութիւններն են, եւ կամ՝ ալ եթէ ուրիշներէ գործեր ունին, ընդհանրապէս ոչ աչքառու տեղեր կ'ախուած կ'ըլլան: Տիկին Լիւսին իր ստեղծագործութիւններէն որեւէ մէկը չէր ցուցադրած:

Իմ համեստ ու ազնիւ ընթերցող, Չե՞ս կարծեր, թէ այս տարօրինակ երեւոյթը առաւել քան խօսուն է ու թելադրական...

Չալքա, «Նոա՛գ Արք» ցուցասրահ, 2009, ամառ

Զվիրաւորելու համար տիկին Լիւսիին համեստութիւնը, դժուար թէ այս դրուագը պատմէի: Սակայն այս առիթով չիւրապարակելն ալ իմ կողմէս յանցանքի համագօր պիտի ըլլայ:

Նստած մեր գրասեղաններուն դիմաց՝ կլանուած կ'աշխատէինք Էլուն եւ ես: Յանկարծ անակնկալօրէն մտան պրն. Կարպիսն ու տիկին Լիւսին միասին: Տիկին Լիւսիի այցելութիւնը այնքան ալ անակնկալ չէր, որովհետեւ ինք (յաճախ այլ կիներու ընկերակցութեամբ) կ'այցելէր մեզի, պարզապէս սուրճի գաւաթի մը շուրջ զրուցելու՝ մեծաւ մա-

սամբ արուեստի մասին: Երբ միասին էին, յստակ էր, որ կարելու հարց մը ունէին: Ան գրեթէ ամէն տարի իր ստեղծագործութիւններով անհատական ցուցահանդէսներ կը կազմակերպէր եւ եկամուտը ամբողջութեամբ կը նուիրէր բարեսիրական նպատակներու: Նման պարագաներու, երբ հարցը մշակութային ըլլար, երկուքով կու գային մեզի հետ խորհրդակցելու: Սակայն պարզուեցաւ, որ այս անգամ խնդիրը ուրիշ էր: Համազգայինի Կեդրոնական վարչութեան կողմէ յատուկ պատուիրակութիւն մը՝ Սազօ Արմէնեանն ու Յակոբ Հաւաթեանը, այցելած էին իրենց ու իրենց նիւթաբարոյական աշակցութիւնը խնդրած կերպարուեստի ցուցասրահ մը կառուցելու համար՝ Համազգայինի գրախանութին կից: Իրենց դրական պատասխանը ստանալէ ետք, անոնք առաջարկած էին (աւելի ճիշդը՝ որոշած

էին) ցուցասրահը մկրտել «Լիւսի Թիւթիւնճեան»-ի անունով, որուն պրն. Կարպիսը դէմ չէր: Սակայն տիկին Լիւսին համաձայն չէր եւ պատշաճ անուն մը կը փնտռէր իր անան փոխարէն՝ առաջարկելու համար Համազգայինի Կեդրոնական վարչութեան: Իր առարկութիւնը հիմնաւորելու համար եզրակացուց.

- Կարելոյը իմ անունս չէ, այլ՝ ցուցասրահին իրականացումը: Մեր նպատակը հայ մշակոյթի զարգացումն ու տարածումն է, որուն համար աւելի ճիշդ եւ նպատակայարմար կ'ըլլայ, եթէ մեծ արուեստագետի մը անունը տրուի անոր:
- Օրինա՞կ:
- Շատ պիտի ուզէի, որ իմ յարգարժան ուսուցիչներէս մէկուն անունով ըլլայ: Նկատի ունենալով, որ Փոլ Կիրակոսեանը շատ ծանօթ է, եւ արդէն իսկ իր անունով ցուցասրահ կայ, ես պիտի առաջարկէի Բիւզանդ Գոճամանեանի անունը:

Նկատի առնելով Համազգայինի փափաքն ու պրն. Կարպիսին կարծիքը, ես հարցը լուրջի առի եւ հետեւեալ պատասխան-բացատրականը տուի իրենց:

- Սկզբունքով համաձայմ եմ, այն իմաստով, որ նախընտրելի է, որ ցուցասրահ մը կրէ արուեստագետի մը անունը եւ ոչ թէ բարերարի մը: Եթէ ոչ ուրիշները, առնչւազն ես եւ Էլուն գիտենք, թէ Պուրճ Համուտէն քանի կարիքաւոր ընտանիքներու, հայ ուսանողներու, գրողներու, երաժիշտներու եւ այլ արուեստագետներու օժանդակած էք... բոլորովին լուռ, առանց որեւէ տեսակի յայտարարութեան կամ բացայայտման: Ես վստահ եմ, որ ձեր կատարած ամէն տեսակի բարեսիրական գործերը կը վկայեն, թէ ձեր ըրածը բոլորովին հեռու է ինքնափառաբանումէ: Այնպէս որ, Համազգայինը իր ցուցասրահը կը մկրտէ արժանաւոր արուեստագետի մը՝ Լիւսի Թիւթիւնճեանի անունով եւ ոչ թէ բարերարի մը:

- Օ՛ր Մովսէս, ես ի՞նչ արուեստագետ:
- Տիկին Լիւսի, ես ձեր արուեստի մասին քանի մը անգամ գրած եմ ու արժեւորած: Ցատկապէս բարձր գնահատած եմ ձեր թռռիկներու դիմանկարները եւ բացատրած եմ, թէ՛ ինչո՞ւ: Պէտք չունիմ կրկնութիւն ընելու: Իմ կողքիս, այլ արուեստաբաններ եւս ձեզ կը համարեն Լիբանանի կին

լաւագոյն գեղանկարիչներէն մէկը: Դուք արդէն իսկ ձեր ստեղծագործական ոլորտը ունեցող ու կայացած արուեստագետ էք եւ արժանի՝ ձեր անունով ցուցասրահ ունենալու:

Պահ մը լռութիւն տիրելէ ետք, պրն. Կարպիսը եզրակացուց.

- Ուրեմն Համազգայինը չէ սխալած, թող շարունակեն իրենց գործը, մենք ալ մեր պարտականութիւնը կ'ընենք: Տիկին Լիւսին լուռ էր, թէեւ լռութիւնը համաձայնութեան նշան է կ'ըսեն, սակայն կը զգայի, որ ան տակաւին, ներքնապէս համակերպուած չի թուիր ըլլալ կացութեան: Տիրող լարուած վիճակը մեղմացնելու համար փորձեցի կատակել.
- Մենք ձեզ կը ճանչնանք իբրեւ համերաշխ, ներդաշնակ եւ օրինակելի զոյգ մը, սակայն, ըստ երեւոյթին, հոս գալէ առաջ քիչ մը վիճած էք իրարու հետ...
- Այո՛, սակայն հոս եկանք, եւ շնորհիւ ձեր տուած բացատրութիւններուն՝ Լիւսին չկրցաւ ոչ ըսել... եւ հարցը փակուեցաւ:

- Թէեւ այս հարցը փակուած կը համարուէր, սակայն տիկին Լիւսին փորձեց իմ կատակս շարունակել.
- Մովսէ՛ս, երբ գամ հոս, միշտ կը տեսնեմ, որ դուն եւ Էլուն նստած՝ հանգիստ կ'աշխատիք: Չէ՞ք ձանձրանար իրարմէ, չէ՞ք վիճիր կամ կռուիր իրարու հետ:
- Տիկին Լիւսի մեր եւ ձեր տարբերութիւնը այն է, որ ես եւ Էլուն վիճելու կամ կռուելու պատճառ ունինք, բայց ժամանակ չունինք, իսկ դուք երկուքդ ժամանակ ունիք, բայց պատճառ չունիք: Կեանքի գեղեցկութիւնը այս է: Իսկ եթէ այս քանի մը օրը վիճէր էք իրարու հետ, այդ ալ կեանքի համս ու բոյրը համարեցէք:

Իմ համբերատար եւ ուշիմ ընթերցող, Կերջացնելէ ետք անդրադարձայ, որ ես այս յուշագրութիւնը խորագրած եմ, «Ինչո՞ւ տիկին եւ ոչ՝ Լիւսի»: Մեր ցուցասրահ այցելող տիկինները, ըլլան անոնք արուեստագետներ, արուեստագետներու կողակիցներ, լրագրողներ թէ արուեստասէրներ, ես սովորութիւն ունէի իրենց անունով կոչելու, յատկապէս երբ որոշ մտերմութիւն մը կը ստեղծուէր մեր մէջ: Լիւսի Թիւթիւնճեանին բնագոյրաբար «Տիկին Լիւսի» կ'ըսէի եւ ոչ թէ «Լիւսի»: Թէ ինչո՞ւ... յստակ չեմ գիտեր... կը վարանիմ նաեւ բացատրելու գայն: Սակայն այս յուշագրութենէն ետք կ'ենթադրեմ, որ այնքան ալ դժուար պիտի չըլլայ ձեզի բացատրել, թէ՛ «Ինչո՞ւ տիկին, եւ ոչ՝ Լիւսի»:

ՄՈՎՍԵՍ ԾԻՐԱՆԻ

Երեւան, 2025, յունիս

ՅԱՐԳԱՆՔԻ ՏՈՒՐՔ՝ ՎԵՐԱՊԱՏՈՒԵԼԻ ՄՈՎՍԷՍ Պ. ՃԱՆՊԱԶԵԱՆԻ ՎԱԽՃԱՆՄԱՆ 26-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

«Առաւօտ լուսոյ, յոյս լուսոյ, արեգակն արդար...»

Կան կեանքեր, որոնք իրենց ժամանակով չեն սահմանափակուիր: Կան ծառայողներ, որոնց ֆիզիքական ներկայութիւնը թեւեւ կը դադրի, սակայն անոնց տեսիլքը, գործը, հաւատքը եւ ձգած ժառանգութիւնը կը շարունակեն խօսիլ յաջորդ սերունդներուն:

25 սեպտեմբեր 2026-ին լրացաւ իմ սիրելի եղբորս՝ վերապատուելի Մովսէս Պ. Ճանապազեանի վախճանման 26-րդ տարեկիցը:

Զսանվեց տարիներ անցած են այն օրէն, երբ անոր երկրային առաքելութիւնը հասաւ իր աւարտին: Սակայն տարիներու հեռաւորութիւնը չկրցաւ մարել անոր յիշատակը, ոչ ալ՝ նսեմացնել անոր ծառայութեան արժեքը: Ընդհակառակը, ժամանակի ընթացքին աւելի յստակ կը տեսնեք այն մեծ ճանապարհը, զոր ան անցաւ՝ հաւատքով, տեսիլքով, պատասխանատուութեամբ եւ անշահախնդիր նուիրումով:

Վերապատուելի Մովսէս Ճանապազեան իր կեանքը նուիրեց Աստուծոյ փառքին, Յայ Եկեղեցւոյ եւ հայ ժողովուրդին ծառայութեան, ինչպէս նաեւ՝ մարդկային արժանապատուութեան պահպանման ու բարձրացման գործին: Ան այն հոգեւոր առաջնորդներէն էր, որոնց համար ծառայութիւնը պարզապէս պաշտօն մը չէր, այլ՝ կեանքի կոչում եւ սրբազան պարտականութիւն:

Ան բարձր պատասխանատուութեամբ ստանձնեց

մէջ առանձնայատուկ տեղ ունէր Յայաստանը:

Խորհրդային Միութեան փլուզումէն ետք, երբ հայրենիքը կը դիմագրաւէր ծանր ու դժուարին պայմաններ, ան իր ուշադրութիւնը եւ գործնական աջակցութիւնը ուղղեց դէպի Յայաստան՝ հաւատալով, որ վերանկախացած հայրենիքի հոգեւոր, կրթական եւ ընկերային վերակառուցումը համահայկական պարտականութիւն եւ պատասխանատուութիւն է:

Ան իր մասնակցութիւնն ու աջակցութիւնը բերաւ Եկեղեցաշինութեան, հոգեւոր ծառայութեան, հովիւներու պատրաստութեան, երիտասարդական ծրարական կեցողութեան, իրարարարական նախաձեռնութիւններու զարգացման:

Իր տեսիլքով Եկեղեցին միայն աղօթքի վայր մը չէր, այլ՝ հաւատքի, բարոյական արժեքներու, կրթութեան եւ ազգային ինքնութեան կենդանի կեդրոն:

Այդ տեսիլքի վառ արտայայտութիւններէն մէկը եղաւ Երեւանի Աւետիսեան վարժարանը, որ դարձաւ այն կրթական օճախներէն մէկը, ուր նոր սերունդներ ստացան որակեալ կրթութիւն՝ քրիստոնեական եւ ազգային արժեքներու հիման վրայ:

Այսօր, երբ կը դիտեք այդ կրթական առաքելութեան շարունակութիւնը, աւելի լաւ կը հասկնանք Մովսէսի տեսիլքի խորութիւնը: Ան կը կառուցեր ոչ միայն դպրոցներ ու կառոյցներ, այլ՝ մարդ եւ սերունդ:

Ամերիկայի Յայ աւետարանչական ընկերակցութեան վարիչ գործադիր-տնօրէնի ծանր ու պատասխանատու պաշտօնը եւ իր երկարամեայ ծառայութեամբ մեծապէս նպաստեց կազմակերպութեան հոգեւոր, կրթական, մարդասիրական եւ ազգային առաքելութեան ընդարձակման ու ամրապնդման:

Մովսէս Ճանապազեանի տեսլականը, սակայն, երբեք սահմանափակուած չէր մէկ համայնքով կամ մէկ երկրով: Ան իր ծառայութիւնը տարածեց տարբեր աշխարհամասերու եւ համայնքներու վրայ՝ դառնա-

1988-ի Սպիտակի աղէտալի երկրաշարժը Յայաստանի եւ հայ ժողովուրդի նորագոյն պատմութեան ամենացաւալի էջերէն մէկը եղաւ:

Այդ օրերուն Մովսէսը չմաց հեռուէն դիտող մը: Ան անմիջապէս արձագանգեց աղէտի գոտիին եւ իր կարելի բոլոր միջոցներով ձեռնամուխ եղաւ մարդասիրական օգնութեան կազմակերպման ու համակարգման աշխատանքին:

Օգնութիւնը անոր համար լոկ նիւթական օժանդակութիւն չէր: Անոր համար անկախ հայուն կողքին կանգնելու պարտք էր:

Մովսէս Ճանապազեանի ծառայական տեսիլքին մէջ իր ուրոյն տեղը ունէր նաեւ Արցախը:

Ան այն հոգեւոր առաջնորդներէն էր, որոնք Արցախի հայութեան մէջ կը տեսնէին ոչ միայն մարդասիրական, այլեւ հոգեւոր ու ազգային զարթոնքի անհրաժեշտութիւնը: Ան իր աջակցութիւնը բերաւ Եկեղեցական կեանքի վերակենդանացման, պատանիներու եւ երիտասարդներու ճամբարներու կազմակերպման, հոգեւոր դաստիարակութեան եւ բարեսիրական բազմաթիւ ծրագիրներու:

Ան կը հաւատար, որ Արցախի հայութիւնը պէտք էր զգար ոչ միայն իր հողին, այլեւ համայն հայութեան հոգատար ներկայութիւնը:

Ափսոս, այսօր Արցախը եւս գերի մնացած է, իսկ բռնի տեղահանուած արցախահայութիւնը՝ տարագիր:

Ծառայութիւն՝ աշխարհի տարբեր համայնքներու մէջ, վերապատուելիին գործունեութիւնը չսահմանափակուեցաւ Յայաստանով եւ Արցախով:

Միջին Արեւելքի, Հիւսիսային Ամերիկայի, Եւրոպայի, Լատինական Ամերիկայի եւ Նախկին Խորհրդոյային Միութեան հանրապետութիւններու մէջ ան իր մասնակցութիւնն ու աջակցութիւնը բերաւ հոգեւոր, կրթական, ազգային եւ մարդասիրական բազմաթիւ նախաձեռնութիւններու:

Ամերիկայի Նիւ Ճորճի Նահանգին մէջ ան եղաւ Յայ աւետարանչական Նոր կեդրոնի մը տնօրէնական նախաձեռնողներէն՝ նպաստելով հոգեւոր ծառայութեան, կրթական գործունեութեան եւ համայնքային ծրագիրներու զարգացման:

Իր քարոզներով, հրապարակային ելոյթներով, գրական աշխատանքներով եւ համաժողովներու նախաձեռնութեամբ, ան փորձեց սերունդները կապել իրարու, անցեալը վերածել փորձառութեան, իսկ ներկան՝ ապագայի պատասխանատուութեան:

Մովսէսին համար հայապահպանութիւնը միայն լեզուի կամ մշակոյթի պահպանումը չէր: Ան կը հաւատար, որ հայը պէտք է պահպանէ նաեւ՝ իր հաւատքը, արժեքները, ծառայութեան ոգին եւ ազգային պատասխանատուութիւնը:

Այս բոլորը արձանագրելը, սակայն, մէկ կողմէ է: Իբրեւ եղբայր՝ եւ Մովսէսը կը յիշէր նաեւ բոլոր պաշտօնական հանգամանքներէն անդին:

ՅԱՎՈՐ ՃԱՆՊԱԶԵԱՆ

Շար.ը՝ Էջ 6

ԱՌԱԿ «ՅԵՏՏՏՐԱՄԱԹԻՔԱԿԱՆ» ԹԱՏՐՈՆԻ ՇՈՒՐՁ

Ա.- Խորապատկեր.- Թատրոնի հոլովոյթին կրկին անդրադարձած եմ (1, 2), այստեղ հակիրճ յիշեցումներ ետք պիտի փորձեմ տալ ժամանակակից պատկերը: Ստրկատիրական շրջանին Արիստոտելի ձեւաւորուած «Փոթեթիք»-էն 19 դար ետք, երբ միջին դարերու աւատապետական հասարակարգը կ'ընկըրկէր աճող դրամատիրութեան ի նպաստ, վերածնունդի թատերական պատկերազարդ «քերականը» Ժ2. դարու կիսուն պատրաստեց թատերագիր Leone de Sommi:

ԺԷ.-ԺԹ. դարերուն, երբ ճարտարարուեստական դրամատիրութիւնը տիրական էր, յառաջ եկան շարք մը արդիապաշտ «քերականներ», որոնք այսօր յոյժ պարզամիտ կը համարուին: Արդիականութեան տիւրը յատկանիշներն էին բնագիտութենէ ներշնչուած նուազապաշտութիւնը (reductionism) եւ այն համոզումը, թէ բանականութիւնը ատակ է լուծել ծառացող բոլոր հարցերը՝ ե՛ւ բնութեան ե՛ւ ընկերութեան մէջ: Ականաւոր Ստանիսլաւսկիի բնապաշտ դպրոցի դրոյթները օրին իսկ ձեւափոխուեցան իր տաղանդաւոր ուսանող Մելեքիսէտի կողմէ: Մինչ այդ հանճարեղ Չեխով արդէն իսկ՝ նսեմացուցած էր արիստոտելեան տարրեր, ինչպէս՝ գործողութիւնը:

Բ.- Մակընթացութիւն.- Ա. Աշխարհամարտի համատարած արհաւիրքը փարատեց բարերկրութիւնը եւ տուն տուաւ ընկերային, հետեւաբար եւ գեղարուեստական շարք մը շարժումներու, ինչպէս՝ Տատա, գերիիւրաշատութիւն եւ մանաւանդ՝ գերմանական արտայայտչապաշտութիւն, որուն նպատակն էր ստեղծել բանաստեղծական պատկեր, եւ ոչ՝ կեանքի բնապաշտ ցոլացում կամ՝ հոգեբանական ներհայեցողութիւն: Այս դպրոցները կարճակեաց, բայց ուսանելի էին: Անհամեմատ աւելի մեծ դեր խաղաց Պրեխտի «Դիւցազներգական» թատրոնը, ուր շէշտը կը դուրսի ոչ թէ կերպարի հոգեբանութեան, այլ արարքներուն վրայ: Յետեւեցան շատ աւելի նորարարներ, որոնց նախապէս անդրադարձած եմ (2Բ):

Յետորամաթիքական թատրոնի առաջին տեսաբանը Սոնտին էր (Peter Szondi 1929-1971)՝ իր «Theorie des modernen Dramas» աւարտաճառ գիրքով (1956): Սոնտի, սակայն, կանոնաւ անձնասպանութիւն գործեց (3): Աշխատանքը 1991-1999-ի ընթացքին ամբողջացուց ուսանող Լեման (Hans-Thies Lehmann 1944-2022), որ ուղղութեան գլխաւոր տեսաբանը կը համարուի: Վերեւի համադրումին մէջ կը տեսնուի իր ժպտուն գծանկարը՝ ընկղմող «TEXT» նաւուն ներքեւի թատրոնին մէջ: Ի դէպ, 1956-1991 տարիներուն կը գործէին նորարար տիտաններ, ինչպէս՝ Պրեխտ, Արթօ, Պեքեթ, Իոնեսքօ, Ատանով, Կորոնվսքի եւ Փիթըր Պրուք:

Ճարտարարուեստական դրամատիրութեան ոսկեդարը աւարտեցաւ 70-ականներու սկզբին: Կազմաւորուեցաւ վայրագ նոր-ազատականութիւնը, որ «դրամայնացուց» տնտեսութիւնը (financial capitalism): Սակարանային ճամբարականութիւնը եւ ստուերային գործարքները շատ աւելի արագ եւ շահաւետ են, քան՝ բիւր գլխացաւանք պատճառող արդիւնաբերական ճարտարարուեստը: Զաղաքական եւ, հետեւաբար, գաղափարական գերիշխանութիւնը շատ չուշացաւ: 1979-ին՝ J.F. Lyotard հրատարակեց «Յետարդի հանգամանքը» (The Postmodern Condition), որուն հիմնական դրոյթն էր վարկաբեկել մեծ ասքերը (narrative), ինչպէս՝ ընկերվարութիւն: Լեման այդ շրջանին ձեւաւորեց իր յետորամաթիքական դրոյթները, որոնք յատկապէս M. Foucault, J.Derrida, & J.F. Lyotard,-ի կողմէ առաջադրուած յետարդիական յարացոյցի գործադրութիւնն են թատրոնէն ներս: Th. Adorno վաղուց վտարած էր համադրումը (synthesis) **տիալեկտիկական** մտածողութենէն: Կը մնային թեզ, հակաթեզ եւ քառօ:

Լեմանեան սկզբնական հանգանակի հիմնական յօդուածն է թատրոնը ձերբազատել բնագիրի (text), այսինքն բանաւոր պատումի դարաւոր գերիշխանութենէն: Հեղինակի բնագիրը, լաւագոյն պարագային, կ'աստիճանագրուի «օգտագործելի նիւթ»-ի մակարդակին, ուր են բեմական տարրերը եւ նոյնիսկ անբան անասունները: Կարգ մը բեմադրիչներ դասական թատրերգութիւնները կը գործածեն որպէս շնչագիրներ (palimpsest)՝ անոնց զուգահեռ բեմադրելով «մակաբուծական» յետորամաթիք թատրերգութիւններ:

Յետորամաթիքականը թատրոնէն կը վտարէ անցեալն ու ապագան: Կը պահէ լոկ շփոթ ներկան: Այս անկախօրէն ապաքաղաքականացում կը նշանակէ: Յետորամաթիքականը կը ներկայացնէ մասնատուած խայտաբղետ միջավայր մը, որ դիտաւորեալ կերպով կը շլատէ հաւաքական ընկալումը, հետեւաբար եւ՝ հաւաքական կողմնորոշումը: Գործածուած անկարկներն ու պատկերները այնքան անսովոր ուրեմն եւ անիմանալի են: Հանդիսատեսին կրնայ լոկ թըլի, թէ այդտեղ բազմաբայական իմաստներ կան: Թատրոնը կը վերածուի փորձառական աշխատանոցի մը, ուր ոչ մէկ համախոհութիւն կ'արտադրուի: Տրամաբանական վերլուծումը կարելի է միայն բանաւոր լեզուով: Անդամալուծել լեզուն՝ կը նշանակէ զանց առնել կուռ կապակցութիւնը: Չքմեղանքը այն է, թէ տրամաբանութիւնը կրնայ հիմնուած ըլլալ սխալ գաղափարախօսութեան մը վրայ: Այդ ի հարկէ ճիշդ է: Ճիշդ չէ սակայն, թէ ԲՈԼՈՐ գաղափարախօսութիւնները թիւր են: Ճիշդ չէ նաեւ, թէ կարելի չէ իրականութիւնը ներկայացնել: Այդ բնագիտական դիրքորոշում է: Իրավիճակը կարելի չէ ներկայացնել **պարզունակ, նուազապաշտ տարազներով:** Առաջադրել, թէ երկրայութիւնը, յարընտրայնջայնութիւն (paralax) կը կայանայ նոյնինքն իրականութեան մէջ, կը քողարկէ

ՀՐԱԶ ՊԱՐՍՈՒՄԵՆՍ

Շար.ը՝ Էջ 6

ՅԱՐԳԱՆՔԻ ՏՈՒՐՔ՝ ՎԵՐԱՊԱՏՈՒԵԼԻ...

Շարունակում 5-րդ էջին

Կը յիշեմ եղբայրս՝ իր պարզությանմբ, իր խոնարհությանմբ, իր աշխատասիրությանմբ, իր մարդկային շերմությանմբ եւ, ամենէն առաջ, իր հաւատքով։

Իր կեանքը մեծ բեմերու վրայ ապրուած ծառայութիւն մըն էր, բայց անոր մեծութիւնը կը զգացուեր նաեւ առօրեայ պարզ պահերուն մէջ։ Ան իր խօսքով ու գործով կը ներշնչէր, որ մարդուն իսկական արժէքը իր ունեցած դիրքով չէ, այլ՝ այն հետքով, զոր ան կը թողու ուրիշներու կեանքին մէջ։

Զսանվեց տարի անցած է իր առ յաւետ մեկնումէն, սակայն ընտանիքիս եւ ինծի համար Մովսէսին յիշատակը երբեք անցեալին պատկանող յիշողութիւն մը չէ եղած։ Ան մեր կեանքին մէջ կը շարունակէ ապրիլ՝ իր խօսքով, իր գործով, իր թողած օրինակով եւ այն հազարաւոր կեանքերով, որոնց դպաւ իր ծառայութեան տարիներուն։

Այսօր, երբ կը կանգնիմ անոր յիշատակին առջեւ, եղբայրական հպարտութիւնը կը միախառնուի կարօսին հետ։

Եւ կը մտածեմ՝ որքան ճիշդ է, որ կեանքը կը չափուի ոչ թէ ապրուած տարիներու թիւով, այլ՝ ծառայութեան խորութեամբ եւ թողած ժառանգութեան երկարութեամբ։

Մովսէսը մեզմէ հեռացաւ 26 տարի առաջ, սակայն իր տեսիլքը չմեռաւ։ Իր ծառայութեան հետքերը տակաւին կը տեսնուին կրթական հաստատութիւններու, եկեղեցական կեանքի, մարդասիրական նախաձեռնութիւններու եւ, ամենէն առաջ, զինք ճանչցող ու իր ծառայութենէն ներշնչուած մարդոց կեանքին մէջ։

Այսօր, աղօթքով եւ երախտագիտութեամբ, կը խոնարհիմք իր յիշատակին առջեւ։

Կը յիշենք ոչ միայն վերապատուելի Մովսէս Պ. Ճանպազեանը՝ իբրեւ հոգեւոր առաջնորդ, այլ նաեւ Մովսէսը՝ ընտանիքի արժանապատիւ հայր, ծառայութեան եւ տեսիլքի մարդը, իր ժողովուրդին ցաւը իր սրտին մէջ կրող գլխագիր Զայ Մարդը։

Ան իր կեանքը ապրեցաւ ի սպաս Աստուծոյ, Եկեղեցւոյ, հայրենիքին եւ հայ ժողովուրդին։

Եւ այսօր, 26 տարի անց, անոր թողած պատգամը կը մնա նոյնքան կենդանի՝ հաւատալ, ծառայել եւ կառուցել։

Այդ է, թերեւս, մեծագոյն ժառանգութիւնը, զոր մարդ կրնայ ձգել իրեն յաջորդողներուն։

Յաւիտենական հանգիստ եւ լուսաւոր յիշատակ՝ վերապատուելի Մովսէս Պ. Ճանպազեանին։

Յիշատակն արդարոց օրինութեամբ եղիցի։

ԱՌԱԿ «ՅԵՏՏՐԱՄԱԹԻՔԱԿԱՆ»...

Շարունակում 5-րդ էջին

իրականութեան քաղաքական խեղաթիւրումը (4)։ Կողքի համարդումը ցոյց կու տայ յատկանշական ելոյթներ։

Գ.- Տեղատուութիւն.- Յետարդիական դրոյթները դաժան ըննդատութեան ենթարկուեցան հեղինակութիւններու կողմէ, ինչպէս՝ Ֆ. Ճելմսըն եւ յատկապէս Յ. Զապերմաս։ Տլատելով բանականութիւնն ու քաղաքական թատրոնը՝ յետորամաթիքականը կը ծառայէ վայրագ «նորագատական» դրամատիրական վարչակարգին, որուն կը յաւակնի դիմադրել իր ձեւաչափով։ 2009-ին Պեկրատի մէջ տեղի ունեցաւ «Տրամաթիք եւ յետորամաթիք թատրոնը տասը տարի ետք» վերնագիրով համագումար մը, ուր ներկայ էր տասը տարի առաջ թեզը հրատարակած Նոյնիքն Լեհման։ Զամագումարը ջնջեց բնագիրի «մահազդ»-ը։ Փոխարէն մերծեց բնագիրի գերիշխանութիւնը, որ արդէն իսկ վաղուց կը գործադուրեր բեմադրիչներու կողմէ։ Լեհման պարտադրուեցաւ «յըստակացնել», թէ ինչ դէմ է ոչ թէ թատրոնի քաղաքականացման, այլ՝ բարոյախօսականին։ Զանգամանք մը, որ աներկբայ ընդունելի է բոլոր ողջմիտ մարդոց կողմէ։

Զուսկ բանք.- Դասական եւ արդիապաշտական թատրոնները վաղուց արդէն պատմութեան անցած են։ Յետորամաթիքական թատրոնի առարկութիւն-

ները ժամանակավրէպ են։ Զոսանքը այսօր տեսակ մը մարդոց ճաշակները զոհացնող լուսանցքային երեւոյթ է։ Broadway-ի, West End-ի, Grands Boulevards-ի եւ կամ Friedrichstadt-Palast-ի վրայ գըտնուող զխաւոր շուկայական թատրոնները տեղ չեն տար նման ելոյթներու, որովհետեւ նիւթական չեն ապահովր։ Այլ խօսքով, յետորամաթիքականը բարեբախտաբար չէ յաջողած յարացոյց դառնալ։ Աղօթենք, որ այդպէս ալ մնայ։

1.- «Միջնադարեան հայ թատրոնը», «Ազգակ» բացառիկ, Նոր տարի 2018։

2.- Կատարողական Զառուկներ Ա. եւ Բ. «Ազգակ» 30 եւ 31 յուլիս 2018։

3.- Սոսնի յանձնապաւնութիւն գործած էր նետելով գետի մէջ այնպէս, ինչպէս նախապէս իր շատ մօտիկ նոյնպէս հրեայ բանաստեղծ ընկերը։ Մեկնաբանութիւնը կը թողում ընթերցողին։ Սոսնիի հայրը ականաւոր հոգեբոյթ Լեոնար Սոսնի հեղինակած է «Ճակատագրի վերլուծում» հատորը։

4.- Paralex եզրը փոխ առնուած է լուսագիտութենէ (optics)։ Իրերու դասաւորումը տարբեր կընայ թուիլ տարբեր տեսանկիւններէ։ Զայերէն եզրը պարտադրուեցայ կազմել ըստ բարդ յունարէն արմատներուն։

ԱԶԴԱԿ

ՍՓԻՒՌԵԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՉՕՐԱՇԱՐԺԻ...

Շարունակում 3-րդ էջին

ՍՓԻՒՐԸ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍՆ Է, ԱՅՆ ՈՉ ԹԷ՝ «ԴՐՍԻ ԲԱԶՄՈՒԹԻՒՆ»

ԻՐԼԱՍԱ

ԻՆՉ ԵՆ ԱՐԵԼ

- Ստեղծել են իրլանտացիների համաշխարհային ընդհանուր ցանց։

- Աշխուժօրէն ներգրաւել են սփիւռքը երկրի ներդրումային ծրագրերի մէջ։

- Մեկնարկ են տուել այնպիսի նախաձեռնութիւնների, ինչպիսին է Global Irish Network-ը։

ԱՐԴԻՐԸ

- Իրենց տնտեսութեան մէջ ներգրաւել են միջազգային ընկերութիւններին։

- Դարձել են Եւրոպայի արհեստագիտութեան կեդրոնը։

Սփիւռքը օգնել է վերամեկնարկելու երկրի տնտեսութիւնը, ձեւաւորուել է համաշխարհային ցանց։

ՅՆԴԱՍՏԱՆ

ԻՆՉ ԵՆ ԱՐԵԼ

- Մասնագետների պաշտպանութիւն արտերկրում. արտերկրի հնդիկները օգտուում են յատուկ կարգավիճակներից, ինչպիսիք են՝ OCI եւ PIO։

- Կապ են հաստատել, այսպէս կոչուած, IT-սփիւռքի հետ (յատկապէս՝ Սիլիքոնեան Զովտում)։

- Զայրենադարձութեան եւ գործակցութեան ծրագրեր։

- Կազմակերպում են ամենամեայ հաւաքներ (Pravasi Bharatiya Divas)։

ԱՐԴԻՐԸ

- IT-ի զարգացում, Գիտելիքի եւ ներդրումների ներհոսք։ Սփիւռքը դա արհեստագիտութեան կամուրջ է։

ՉԻՆԱՍՏԱՆ

ԻՆՉ ԵՆ ԱՐԵԼ

- Ստեղծուել է արտերկրի չիների գործերի վարչութիւն։

- Աշխուժօրէն վերադարձել են գործարարներին։

ՕՐԱՏԵՏՐ

5 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

- 1868.- Մահ բժիշկ, գրագետ եւ հասարակական գործիչ Բարունակ պէլ Ֆերուիխանի, Պոլսոյ մէջ։
- 1935.- Ճնւնդ ջութակահար Ժան Տեր Մերկերեանի, Մարսելի մէջ։ Մահացած է 2015-ին, Մարսել։
- 2011.- Մահ պարուսոյց եւ հայկական պարարուեստի մեծ երախտաւոր Վաւուշ Խաննաւիրեանի, Երեանի մէջ։ Ճնած էր 1927-ին, Երեան։
- 2012.- Մահ դերասան եւ մշակութային ու հասարակական գործիչ Եղուարդ Միրզոյեանի, Երեանի մէջ։ Ճնած էր 1921-ին, վրացական Գորի քաղաքը։

ԱՅՍՕՐ՝ «ՎԱՆԱՅ ԶԱՅՆ»-ԷՆ
Radio Voice of Van - Վանայ Զայն FM: 94.7 Է 95 MHz

7.00- Զայերգներ	3.00- «Զըլ եմ պիոյմու» (ուղիդ՝ դիմատետրով)
7.03- Առաւօտ լուսոյ / Բարի լոյս	4.00- «Գրքիս հետ» (Իրմա Տետեանի արխիւէն)
7.15- Զանդարտ երգեր	4.20- Զայրենի սիրուած երգիչներու կատարումներ
7.30- «Երկու բարեւ»	5.00- «Վանայ Զայն»-ը երեկոյեան
8.30- Լուրեր - Առողջապահական խորհուրդ	5.05- Ազգագրական երգեր
9.00- «Երկու բարեւ»	5.30- «Շողարձակ» (Շողիկ Թորոսեանի հետ)
9.30- «Բարեւ» հարցազրոյց. հիւրեր՝ Յակոբ Տեր Ղուկասեան եւ Անի Պարիքեան (ուղիդ՝ դիմատետրով)	6.30- Լուրեր - Առողջապահական խորհուրդ
10.00- Սփիւռքահայ երգիչներու կատարումներ	6.50- Խանդավառ երգեր
10.30- Զայկական աշխարհի լուրեր (ուղիդ՝ դիմատետրով)	8.00- Օրուան երգիչ (Վիգէն Դարբինեան)
10.45- Չուբերգներ	8.30- Նոր երգեր
11.00- «Յաւելուած»	9.30- Զայկական աշխարհի լուրեր (կրկ.)
11.20- Ժողովրդային երգեր	9.45- Եսդրատային երգեր
12.00- «Զայեացքն Արցախին» (տեսանիւթ՝ դիմատետր)	10.00- «Իմ սիրտը լեռներում է»
12.30- Զայրենի խումբերու կատարումներ	10.30- Զայրենի սիրուած երգիչներու կատարումներ
1.00- Ազգային-հայրենասիրական երգեր	11.00- Խտալական երեկոյ
1.30- Լուրեր - Առողջապահական խորհուրդ	12.00- «Յիշատակելիները» / Յեղափոխական երգեր
2.00- «Յիշատակելիները» (Զրիստափոր Արթին)	2.00- Աշուղական երգեր
2.05- Յեղափոխական երգեր	3.00- Կրկնութիւններ
	5.00- Զայրեն այլազան երգեր
	6.00- Զանդարտ երաժշտութիւն

Ձեր մնայուն ընկերակիցը **Radio Voice of Van:Live**

DOWNLOAD

ԺԱՄԱՆՅ

ԽԱՉԲԱՌ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

1. Ծովային կակաւամորթ կենդանի։
2. Զենքի թիրախ - Ամբողջ սրտով։
3. Պատմութեան - Իրեն։
4. Վայրի նայրոյս - Պատարագի բաժակ։
5. Իգական անուն - Տուցական ածական։
6. Ընթացի ճարպիւղ պղ - Սուրիական լրատու գործակալութիւն։
7. Անիրաւեր - Մայրենի սնունդ։
8. Արական ռարար անուն - Մարտիրոս։
9. Կրկնուած բաղաձայններ - Պապերու ընտրութեան վայր։
10. Նախամարդ - Այրութներ։
11. Աղջաւ - Աղջամագիլ։

ՈՐԿԱՅԱՅԵԱԳ

1. Ընդհանուր - Դեհ։
2. Արական անուն - Մանրեղի։
3. Մետաղեայ առաձգական կազմած - Զակած։
4. Սպանիոյ պատմական մարզերէն - Կոլմ։
5. Կմախքի իւրաքանչիւր մաս - Ցանկապատ։
6. Դրկից տաւեր - Փրանսական քաղաք - Ալործ։
7. Իգական ռարար անուն - Կոլմ։
8. Նորվեկիացի բեմեախոյզ՝ Ֆրիտիոֆ - Գեանասուր։
9. Չտուած կարգ (հակ) - Մանր որդ։
10. Եշիլ Ըրմազ գետի պատմական անունը - Ներքեա բերդ։
11. Փրանսական գետ - Տաքարակ - Մանդաղի կոչ։

Պատրաստեց՝ Տ. Մ. ԱՐԱՋԱՐԵԱՆ

ՍՈՒՏՈՔՈՒ

		8	1	5		3	
9							6
			7	2			
7		5			4		3
3		6			2		1
			5	6			
1							5
	4	8	3		2		

Հորիզոնական եւ ուղղահայեաց 9 շարքերով եւ սիւնավերով (9x9) կազմուած գնացանցը բաղկացած է իւրաքանչիւր 9 քառակուսի հաշուող 9 բաժինների (3x3)։ Բացառուի սկզբունքին կիրառումով իւրաքանչիւր քառակուսի մէջ թուանշան մը գեանշել՝ այնպէս մը, որ հորիզոնական իւրաքանչիւր շարք, ուղղահայեաց իւրաքանչիւր սիւնակ եւ 9 քառակուսիներ իւրաքանչիւր բաժին ունեայ ձեւ 9 թուանշանները՝ իւրաքանչիւր թուանշան միայն մեկ անգամ գործածուելու պայմանով։ Այլ խօսքով՝ ո՛չ մեկ պարագայի աւտօմուած է թուանշան մը կրկնել միեւնոյն շարքին, սիւնակին եւ բաժինին մէջ։ Սկսելու համար՝ կարգ մը թուանշաններ իրենց ճշգրիտ քառակուսիներում մէջ գեանդուած են։

ՆԱԽՈՐԴ ԺԱՄԱՅԻ ԽԱՂԵՐՈՒՆ ԼՈՒԵՐՈՒՆԵՐԸ

ԽԱՂԱՅԻ											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1	8	4	9	7	6	5	3	2	1	10	11
2	9	1	10	11	8	4	5	7	6	3	2
3	4	5	6	7	8	9	10	11	3	2	1
4	5	7	10	11	4	6	3	2	1	9	8
5	6	3	2	1	9	8	10	11	4	5	7
6	7	8	9	10	11	3	4	5	6	7	8
7	8	9	10	11	3	4	5	6	7	8	9
8	9	10	11	3	4	5	6	7	8	9	10
9	10	11	3	4	5	6	7	8	9	10	11
10	11	3	4	5	6	7	8	9	10	11	3
11	3	4	5	6	7	8	9	10	11	3	4

ՀՄԸՄ ՊԵՅՐՈՒԹ՝ Դ. ԴԱՍԱԿԱՐԳԻ ԱԽՈՅԵԱՆ

ՀՄԸՄ Պեյրուժ երեկ յետմիջօրեին Պիամտուսի մեջ անմոռանալի մրցումե մը ետք վերադարձաւ Պեյրուժ՝ Դ. դասակարգի ախոյեանութեան բաժակով:

Մրցումին հերոսներն էին Մուսա Ամին եւ բերդապահ Ժառատ Սապրա:

Շապապ Պըրժ առաջին կիսախաղին կոլ մը նշանակեց եւ Բ. կիսախաղին ալ կոլ մը եւս անելցուց 62-րդ վայրկեանին:

ՀՄԸՄ Բ. կիսախաղին շատ աւելի էր եւ առիթներ կը ստեղծէր, սակայն հակայարձակումով մը Շապապ Պըրժ կրցած էր կոլ մը նշանակել: Իրականութեան մէջ բերդապահ Ժառատ Սապրա քանի մը անգամ ալ լաւ ձեւով կրցաւ զսպել Պըրժի առիթները:

76-րդ վայրկեանին Մուսա Ամին կրցաւ 2-1-ի կոլը նշանակել: 82-րդ վայրկեանին Ժառատ անգամ մը եւս զսպեց առանձին մնացած մարզիկի մը ոսկի առիթը:

88-րդ վայրկեանին Ամին կոլ մը եւս նշանակեց փենալթիով, եւ ՀՄԸՄ վերադարձաւ մրցում՝ 2 կոլերով ետ մնալէ ետք:

90 վայրկեաններէ ետք արդիւնքը մնաց անփոփոխ, եւ դիմուեցաւ փենալթիներու:

Նախապէս առաջին փենալթիի զսպումէն ետք իրաւարարը նկատած էր, թէ Պըրժի բերդապահը քիչ մը առաջ շարժած է իր գիծէն եւ զսպած Ամինի փենալթին: Իր երկրորդ առիթին Ամին նշանակեց: Շապապ Պըրժի առաջին փենալթին ալ ոտքով զսպեց Ժառատ Սապրա: Մոհամետ Ապտել Սաթեր, ճօ Յաշմ եւ Սաժետ Չահրետտին իրենց փենալթիները նշանակեցին, մինչ Պըրժի 3-րդ փենալթին բարձր անցաւ ՀՄԸՄ-ի բերդէն:

Այս ձեւով, ՀՄԸՄ Պեյրուժ բարձրացաւ Գ. դասակարգ՝ շահելով Դ. դասակարգի բաժակը, յաջորդելով տարի մը առաջ ՀՄԸՄ Պուրժ Համուտին, որ Նոյնպէս շահած էր Դ. դասակարգի բաժակը:

ԱՍԻԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐ

ՇԱՅԷՊ ՊՐՈՆՁ ՄԵՏԱԼ ՇԱՀԵՑԱՒ

2026-ի Ասիոյ խաղերը, որոնք տեղի ունեցան Նա-կոյայի մէջ, վերջ գտան երեկ:

Ասիոյ 20-րդ խաղերուն մասնակցեցան 45 երկիրներ, որոնց կարգին՝ Լիբանան:

Խաղերուն առաջին շաբթուան մրցումներուն Լիբանան կրցած էր թեքալոյի (փինկ փոնկի սեղանի վրայ ֆուլթայոյ) խաղին երկու մետալներ շահիլ, իսկ վերջին օրերուն ալ ծիւտոյի մրցումներուն Աքուլիկնա Շայեպ կրցած էր պրոնզ մետալ շահիլ:

Ամետ Զասեմ Արապի եւ Մոհամետ Հաֆեզ զոյգը կրցած էր զոյգ տղոց արծաթ մետալը ձեռք ձգել, մինչ զոյգ աղջկանց թեքալոյի պրոնզէ մետալը շահեցաւ Զամար Տանտալ եւ Մարիա Շոփտ զոյգը:

Ծիւտոյի աղջկանց 78 քկ կշիռի մրցումներուն Աքուլիկնա Շայեպ շարունակեց իր փայլուն ելոյթները պրոնզէ մետալ շահելով: Շայեպ անցեալ յունիսին ալ ոսկի մետալ շահած էր Եսթոնիոյ Երոպայի բաց մրցաշարքին՝ աւելի ուշ Փրակայի (Չեխիա) մէջ պրոնզ մետալ մըն ալ շահելով:

Շայեպի նպատակն է մասնակցիլ 2028-ի Ռդիպիակահին՝ Լոս Անձելէսի մէջ, եւ մետալներու հարթակ բարձրանալ:

ԱՉԳԵՐՈՒ ԼԻԿԱ

ԱՆԳԼԻԱ ԲԱՐՉՐ ՄԱԿԱՐԴԱԿԻ ՖՈՒԹՊՈԼ ՅՈՒՅՏԱԲԵՐԵՑ

Ազգերու լիկայի Եւրոպայի մրցումները շարունակուեցան շաբաթավերջին, երբ 3-րդ հանգրուանի մրցումները աւարտեցան, եւ սկսաւ 4-րդ հանգրուանը, որ պիտի աւարտի մինչեւ վաղը գիշեր:

Գերմանացի Թոմաս Թուխսել, որ Անգլիոյ ազգային խումբը կը մարզէ, առաջին անգամ ըլլալով գոլի մնաց իր խումբի բոլոր մարզիկներէն, որոնք Ռեյնքայի մէջ կրցան 7 անպատասխան կոլեր նշանակել խրուաթիոյ բերդին մէջ: Խրուաթիա իր ֆուլթայոյի պատմութեան մեծագոյն պարտութիւնը կրեց: Ճուտ Պեյլիսկիամ մրցումին աստղն էր, ան կոլ մը նշանակեց՝ 3 Էսիսթներ ալ կատարելով: Հերի Բլէյն (2), Պուքայօ Սքքա (2), Անթոնի Կորտնը եւ Մորկըն Ռոճըրզ նշանակեցին Անգլիոյ 7 կոլերը:

Գ. խմբակի իր 3-րդ մրցումին Անգլիա շահեցաւ 6-րդ կետը, բայց 3 կետերով ետ կը մնայ Սպանիոյ ազգային խումբէն, որ 3-1 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Չեխիան: Լամին Եամալ, Ռոտրի եւ Միքել Մերինօ նշանակեցին Սպանիոյ կոլերը, մինչ Երիկ Սլամա նշանակեց Չեխիոյ միակ կոլը: 85-րդ վայրկեանին Վուլվզի կեդրոնի յետսապահ Լատիսլաւ Բըրէյի, ստանալէ ետք իր 2-րդ դեղին քարտը, վտարուեցաւ դաշտէն:

Ֆրանսա 1-1 արդիւնքով հաւասարութիւն արձանագրեց Իտալիոյ հետ: Մայքըլ Օլիսէ յաջորդական իր երրորդ մրցումին կրցաւ փրկել Ֆրանսան: Արդարեւ, Թուրքիոյ դէմ կարելոյ Էսիսթ մը տալէ ետք, ան Պեյլիսկիամի դէմ միակ կոլը նշանակած էր եւ Իտալիոյ դէմ ալ նշանակեց Ֆրանսայի միակ կոլը:

Իտալիա յաջորդաբար երկրորդ մրցումը ըլլալով բաւական տպաւորիչ ելոյթ ունեցաւ եւ Իսթեր Միլանի յետսապահ Ալեանտրո Պասթոնի կոլ մըն ալ նշանակեց:

Պեյլիսկիամ իր կարգին ծանր պարտութեան մատ-

նեց Թուրքիան (3-0): Վեթերան Բեւըն Տը Պրոյսէ եւ Ռոմբու Լուքաքու նշանակեցին Պեյլիսկիամի կոլերը: Պեյլիսկիամ 6 կետերով կը գրաւէ առաջին խմբակի Բ. դիրքը՝ 1 կետով ետ մնալով Ֆրանսայէն եւ 2 կետով գերազանցելով Իտալիան: Թուրքիա տակաւին կէտ չունի եւ կը գրաւէ վերջին դիրքը:

Այսօր Հայաստանի ազգային խումբը Փոտկորի-ցայի մէջ պիտի մրցի Մոնթենեկրոյի դէմ: Անցեալ շաբաթ Հայաստան Երեւանի մէջ դժբախտ պարտու-

թիւն մը կրած է Մոնթենեկրոյէն՝ կոլ մը ստանալով վերջին վայրկեանին:

Յոյսով, որ Հայաստանի ազգային խումբը աւելի դրական արդիւնք արձանագրէ այսօրուան մրցումին: Վերջին մրցումին ալ Կիպրոսի մէջ խաղարկութեան մակարդակը այոքան վատ չէր, բայց կոլ նշանակելու հարց կայ, եւ ինչպէս մարզիչ Եդիշէ Մելիքեան միշտ կ'ըսէ, փորձառու յառաջապահ չունինք: Այժմ 3 կետերով Հայաստան կը գրաւէ խմբակի 3-րդ դիրքը՝ 1 կետով ետ մնալով Կիպրոսէն:

Ստորեւ այսօրուան եւ վաղուան կարեւորագոյն մրցումներուն յայտագիրը.

ԱՅՏՈՐ

Ֆրանսա - Պեյլիսկի
Իտալիա - Թուրքիա
Պոսնիա - Լեհաստան
Ռումանիա - Շուէտ
Մոնթենեկրո - Հայաստան

ՎԱՐՃ

Խրուաթիա - Սպանիա
Անգլիա - Չեխիա
Սկովտիա - Սլովենիա
Չուիցերիա - Մակեդոնիա

ՍԱՄՊՈ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԼԱՒ ՉԵՒՈՎ ՍԿՍԱԻ ԱՇԽԱՐՀԻ ԱԽՈՅԵԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Շաբաթավերջին Թեսաղոնիկէի մէջ (Յունաստան) սկսաւ կրտսերներու, պատանիներու եւ երիտասարդներու Սամպոյի աշխարհի ախոյեանութիւնը: Առաջին օրուան մրցումներուն, «ՓԱՕԶ սփորթը Կրենա»-ին մէջ պատանիներու (16-էն 18 տարեկան) ախոյեանութեան մրցումները տեղի ունեցան:

Հայաստանի հաւաքականը երեք մետալ ձեռք ձգեց՝ երկու արծաթ եւ մէկ պրոնզէ մետալ:

Մինչեւ 58 քկ կշիռի մրցումներուն, Նարեկ Սիմոնեան հասաւ աւարտական, բայց չկրցաւ պարտութեան մատնել Ռուսիոյ ներկայացուցիչ Ալի Տէյը:

Մինչեւ 64 քկ կշիռի մրցումներուն, Յակոբ Ումրշադեան իր կարգին հասաւ աւարտական եւ առաջին դիրքը զիջեցաւ այլ ռուս ներկայացուցիչի մը՝ Նիքիթա Սթրելցովին:

Մինչեւ 71 քկ կշիռի մրցումներուն, Գոռ Շաւուրեան բարձրացաւ պատ-

ւոյ հարթակի երրորդ աստիճան: Այս կշիռի կարգին մէջ ալ ոսկի մետալակիր դարձաւ ռուս ներկայացուցիչ Ամին Երմուլայեւ, մինչ արծաթ մետալը բաժին ինկաւ վրացի Լուքա Նանակա-

լի:

Ախոյեանութեան երկրորդ օրուան մրցումներուն պայքարեցան երիտասարդները (մինչեւ 20 տարեկան): Մարզական սամպոյի մրցումներուն երրորդ դիրքը գրաւեցին Ալեքս Խաչատրեան (58 քկ), Միքել Օհանեան (71 քկ) եւ Սէյրան Սարուխանեան (88 քկ):

Մարտական Սամպոյի մրցումներուն պրոնզէ մետալներ շահեցան Նա-եւ Գագիկ Գրիգորեան (58 քկ), Միքայէլ Թումասեան (64 քկ) եւ Վիգէն Աւագեան (71 քկ): Երկու օրերուն Հայաստան արդէն 9 մետալներ շահած է՝ 2 արծաթ եւ 7 պրոնզէ: Յաջորդ օրուան մրցումներուն պիտի մասնակցին կրտսերները:

«ԷՄ. ԷՄ. ԷՅ.»

ՔԻԹ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ ՅԱՂԹԵՑ ԵՒ ՊԱՀՊԱՆԵՑ ԻՐ ՏԻՏՂՈՍՈՐ

Ամերիկահայ Կրեփլըր Քիթ Գրիգորեան պաշտպանեց եւ պահպանեց «Սի. Էֆ. Էֆ. Սի. Պի. Ճէյ.» թերթի կշիռի ախոյեանութեան գօտին:

Ֆիլատելֆիոյ մէջ տեղի ունեցած մարտական 18-րդ երեկոյին, գլխաւոր մենամարտն էր Գրիգորեանի եւ Փետրիօ Սապ-միշըն եւ կը գրաւէ վերջին ներկայացուցիչ Սի. Ճէյ. Մերտոքի միջեւ:

Ամերիկահայ մարտիկը խեղդող հնարքով ստիպեց մրցակիցին յանձնուիլ մենամարտի աւարտէն մօտ մէկուկէս վայրկեան առաջ:

Գրիգորեանի համար այս յաղթանակը իր տիտղոսին առաջին պաշտպանութիւնն էր: Ան անցեալ ապրիլին դարձած էր կազմակերպութեան պատմութեան թերթի կշիռի առաջին ախոյեանը:

Մերտոքի դէմ յաղթանակը կրկին օգնել Գրիգորեանին անգամ մը եւս

հանդէս գալ «Եու. Էֆ. Սի. Պի. Ճէյ.» մրցաշարքին: «Սի. Էֆ. Էֆ. Սի. Պի. Ճէյ. Ճէյ. 18» հիմնական մենամարտերուն յաղթականները կարելիութիւն ստացան անվճար արձանագրուիլ «Եու. Էֆ. Սի.» մրցաշարքերէն մէկուն մասնակցելու համար:

Գրիգորեան նախապէս երկու մըրցումներ եւ երկու յաղթանակներ արձանագրած է «Եու. Էֆ. Սի. Պի. Ճէյ.»-ի մրցաշարքերուն գօտի:

ԹԵՆԻՍ

ՉԱՐԱՅԵԱ ՅԱՂԹԵՑ ԹԻՒ 1 ՌԻՊԱՔԻՆԱՅԻՆ

Հայաստանի ներկայացուցիչ Ալինա Չարայեա արձանագրեց իր ասպարեզի մեծագոյն յաղթանակը՝ պարտութեան մատնելէ ետք աշխարհի թիւ 1 թենիսիստմըն Էլէնա Ռիպաքինան:

Փեքինի աղջկանց թենիսի մրցա-

շարքի Բ. հանգրուանին աղջկանց աշխարհի թիւ 118 դասուած 24 տարեկան Չարայեա դժուար մրցում մը ուներ թիւ 1 Ռիպաքինայի դէմ:

Շար.ը՝ Էջ 8

